

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Підопригора Людмила Сергіївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

«Удосконалення системи управління ліквідністю банку шляхом введення
додаткових інструментів оцінки ліквідності»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (Банківська справа)

Студентки II курсу _____
групи БС.м-71а

Л.С. Підопригора

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Л.С.Підопригора

Керівник д.е.н., доц. _____

І.В. Бєлова

Суми – 2018 рік

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра
на тему: «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ
РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»
студента Підопригори Людмили Сергіївни

Корпоративне управління має великі наслідки для окремих ринків та для економіки держави в цілому. Це пов'язано з тим, що фінансовий та економічний розвиток кожної установи полягає в належній практиці корпоративного управління. Ефективна практика корпоративного управління забезпечує підвищення рівня довіри громадськості до банків.

Мета кваліфікаційної роботи всебічне розкриття поняття «ліквідність», дослідження системи управління ліквідністю та розробка власних рекомендацій щодо оптимізації використовуваних систем управління ліквідністю.

Об'єкт дослідження стан системи управління ліквідності банку.

Предмет дослідження: процес управління ліквідністю в банку.

У процесі дослідження корпоративного управління банку були використані загальнонаукові методи пізнання дійсності, як узагальнення, порівняння та систематизація, порівняння, системного аналізу, методи індукції та дедукції, методи аналізу та синтезу, економіко-математичні методи.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступали законодавчі та нормативні акти, постанови Національного банку, офіційні матеріали Національного банку України, річні звіти банківських установ, дані з офіційних сайтів банків, аналітичні та методичні матеріали рейтингових агентств, наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, монографії.

Основний науковий результат роботи полягає в розробці рекомендацій щодо оптимізації системи управління ліквідністю в банках України на основі внутрішньобанківської інформації.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної роботи подані шляхом публікації статі у фаховому науковому виданні, що включені до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, а саме у збірнику

матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України» 2018 року.

Ключові слова: ліквідність, система управління ліквідністю, оптимізація управління ліквідністю, розрив, контрагент.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 34 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 66 найменувань, який розміщено 8 на сторінках. Робота містить 10 таблиць, 5 рисунків, а також 6 додатків, які розміщені на 17 сторінках.

Рік захисту роботи – 2018 рік

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

_____ І. О. Школьник

“__” _____ 2018 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(Банківська справа)

студенту II курсу, групи БС.м-71а

Підопригорі Людмилі Сергіївні

1. Тема роботи: «Удосконалення системи управління ліквідністю банку шляхом введення додаткових інструментів оцінки ліквідності» затверджена наказом по СумДУ № 2402-III від 09.11.2018
2. Строк подання студентом закінченої роботи «03» грудня 2018 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження системи управління ліквідністю та розробка власних рекомендацій щодо оптимізації використовуваних систем управління ліквідністю
4. Об'єкт дослідження: стан системи управління ліквідності банку.
5. Предмет дослідження: процес управління ліквідністю в банку.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах річної звітності банків.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

№ п/п	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні основи управління ліквідністю банку	25.11.2018
2	Удосконалення системи управління ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» шляхом введення додаткових інструментів оцінки ліквідності	30.11.2018

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра:

У розділі 1 необхідно визначити поняття «ліквідність», проаналізувати основні міжнародні та вітчизняні принципи системи управління ліквідністю, виявити шляхи оптимізації управління.

У розділі 2 необхідно дати загальну характеристику та здійснити аналіз стану ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», розробити рекомендації щодо оптимізації системи управління ліквідністю в банках України на основі внутрішньобанківської інформації.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			

9. Дата видачі завдання: «17» вересня 2018 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

І. В. Белова

Завдання до виконання одержав _____

(підпис)

Л.С. Підпригора

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ.....	9
1.1 Ліквідність банку: сутність, види та фактори, що на неї впливають.....	9
1.2 Формування системи управління ліквідністю банку	14
1.3 Шляхи оптимізації управління ліквідністю банку.....	22
2 УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ШЛЯХОМ ВВЕДЕННЯ ДОДАТКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ	26
2.1 Загальна характеристика та аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк».....	26
2.2 Оптимізація оцінки ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» шляхом введення додаткових інструментів фінансування.....	32
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТОК А Підходи до визначення терміну «ліквідність».....	50
ДОДАТОК Б Фактори впливу на ліквідність банку.....	52
ДОДАТОК В Теоретичне забезпечення управління ліквідністю банку...	56
ДОДАТОК Г Організаційна система управління ліквідністю банку.....	58
ДОДАТОК Д Система аналізу ліквідності.....	59
ДОДАТОК Е Фінансова звітність АТ КБ«ПриватБанк».....	60

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена провадженням Національним банком України нового інструменту оцінки ліквідності банків зазначеного у Базелі III, а саме: нормативу короткострокової ліквідності(LCR), що з 1 грудня став обов'язковим для виконання українськими банками Розрахунок LCR та NSFR зосереджений на часових горизонтах в 30 днів і один рік. На нашу думку, обмежуючись лише зазначеними вище часовими горизонтами виникає ризик формування «скелі», або ризику розриву ліквідності на проміжку, що не підпадає під тридцяти-денний чи річний періоди. Оптимізація розрахунку показника LCR дозволить мінімізувати ризик розриву ліквідності шляхом деталізації звітності, а саме збільшення часових горизонтів при дослідженні узгодженості грошових потоків.

Метою написання даної роботи є всебічне розкриття поняття «ліквідність», дослідження системи управління ліквідністю та розробка власних рекомендацій щодо оптимізації використовуваних систем управління ліквідністю.

Об'єкт дослідження стан системи управління ліквідності банку.

Предмет дослідження: процес управління ліквідністю в банку.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення комплексу таких задач:

1. розкриття поняття ліквідності та факторів що впливають на неї;
2. визначення шляхів аналізу ліквідності в банках на основі використання світового досвіду;
3. розгляд основних підходів щодо побудови системи управління ліквідністю в банках;
4. дослідження інструментів та оцінки ліквідності для поліпшення фінансової стійкості комерційних банків;
5. аналіз ліквідності та системи управління нею в АТ КБ«Приватбанк»

б. запропонування шляхів покращення ліквідності АТ КБ«Приватбанк»

Інформаційною базою при написанні кваліфікаційної роботи стали дослідження таких вчених: Дж. Кейнса, О.Ю. Литовченко, О.С. Хомяченко, Л.І. Фрейя, В. Лексиса, Б.Бухвальда, П.С. Роуза, О.І.Лаврушина, О.І Гайя Дебеля , О.Г.Коваленко, А.А.Курилової, Ю. Серпенінової, Н. Хімічинія, Дж. Сінкі, Д. Олійника, та А.М. Тавасієва, І.Б. Івасіва, О.Ю. Фуксмана, О.П. Кардаш, А.С Косова, О.М. Шинкаренко, А.М. Герасимовича, Т. Д. Косової, Г.П. Бортнікова, О.О. Любіча, та М. Похеля також нормативно-правові документи та кваліфікаційної роботи інформаційні ресурси НБУ та рекомендаційно-методологічні документи Базельського комітету, звітність АТ КБ«ПриватБанк»

У процесі роботи використовувалися такі методи досліджень: вибірки, узагальнення, порівняння, групування (при дослідженні факторів, що впливають на ліквідність, підходів та методів управління та аналізу ліквідності); методи графічного зображення даних (при оцінці показників діяльності банків).

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

1.1 Ліквідність банку: сутність та види

На сьогоднішній день, питання регулювання ліквідності є досить актуальним та широко досліджується як на міжнародному рівні, так і в національній економічній науці. Значна кількість уваги, що приділяється даному явищу банківської системи, обумовлена постійною необхідністю утримувати показники ліквідності в «безпечних» межах.[29] Світова фінансова криза 2007-08 рр. ще на початку продемонструвала необхідність перегляду значення регулювання ліквідності банками. На початку кризи банки, що мали достатній рівень адекватності капіталу, зіткнулися з рядом труднощів, викликаних неефективною системою управління ліквідністю. Банківська система зазнала значного удару, що спонукало світові фінансові інституції до розробки методологічного забезпечення та алгоритму моніторингу стану показників ліквідності [2].

В економічній науці не існує єдиного підходу до визначення терміну «ліквідність банку». Найбільш популярними напрямками при дослідженні суті ліквідності є розгляд її як «запас» та «рух» коштів.[29]. Розуміння терміну «ліквідність» з часом змінювалося. У ХХ ст. дослідженню суті ліквідності в економічній теорії стало приділятися все більше уваги. На початку ХХ століття ліквідність розглядалася у межах ліквідності балансу кредитної установи. Значний вклад у дослідження сутності ліквідності вніс видатний вчений Джон Мейнард Кейнс, а також, Л.І. Фрей (Таблиця А.1) [30, 11].

У зв'язку з поглибленням міжнародних економічних відносин та збільшення обсягу у 70-х рр. з'являється поняття «міжнародної ліквідності». В Другій половині 90-х років ХХ ст. у політичних дискусіях починає вживатися термін «глобальна ліквідність», що обумовлено процесом глобалізації макроекономічних процесів та інтеграцій національних економік . [9]. На початку ХХІ століття питання управління ліквідністю почало розглядатися

Базельським комітетом. У 2000 році було визначено, що для життєздатності банку є необхідним мати постійну можливість фінансування, збільшення активів та вчасного виконання зобов'язань, тобто підтримання достатнього рівня ліквідності [12]. У 2008 році було додано уточнення, що ліквідність - це здатність банку фінансувати збільшення активів та виконувати зобов'язання, не потребуючи від банку неприйнятних витрат.

Після світової фінансової кризи було докорінно переглянуто теоретичні основи управління ліквідністю. На сьогоднішній день можна виділити два основні підходи до трактування поняття банківської ліквідності (Таблиця А.2).

Частина вчених розглядає ліквідність як запас власних коштів банку, необхідних для забезпечення виконання зобов'язань банку перед його клієнтами. Такого підходу притримується НБУ. Тобто в даному підході інструменти управління ліквідністю мають бути направлені на регулювання процесу акумулювання ресурсів банку, ефективний їх перерозподіл та узгодження за сумами та троками.

В міжнародній літературі переважає ставлення до ліквідності як до можливості доступу до ресурсів у будь який момент часу за доступними цінами. В іноземній літературі ліквідність банку розглядається у глобальному сенсі, де об'єктом дослідження та аналізу виступає банківська ліквідність, як складова фінансової системи, тому поділ ліквідності на види проводиться відповідно. Вільям Дадлі зазначає два види ліквідності, а саме:

- ринкова ліквідність - вартість покупки або продажу активів за готівку.
- фінансова ліквідність - здатність фінансової установи отримувати запозичення на незабезпеченій або забезпеченій основі. [18]

За класифікацією НБУ ліквідність розглядають як багаторівневу систему категорій. На рисунку 1.1 представлено узагальнену класифікацію категорій поняття «ліквідність».

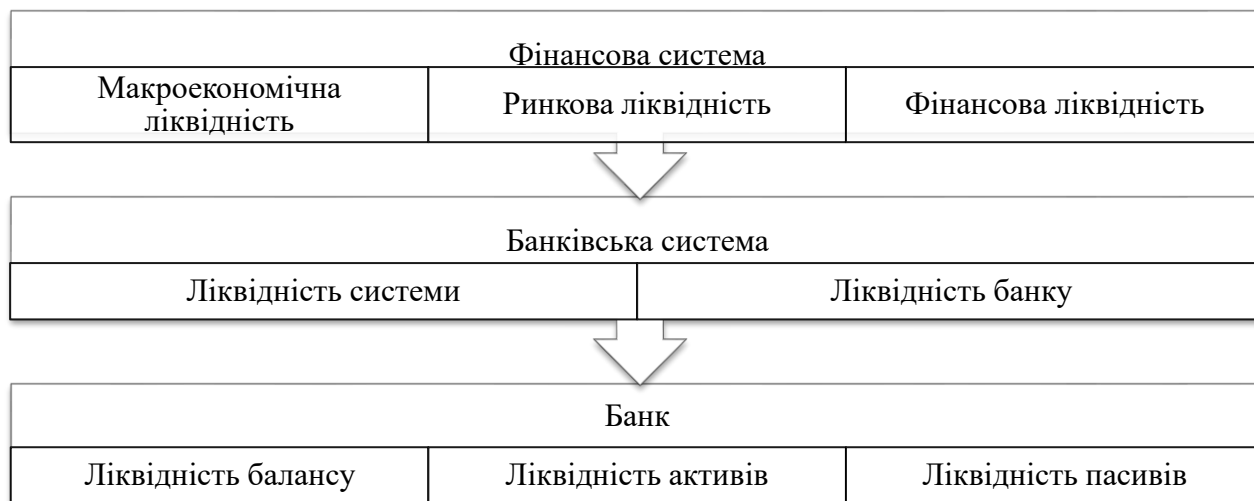

Рисунок 1.1 – Система категорій поняття ліквідності (розроблено автором)

На нашу думку, суть ліквідності у сучасних умовах глобалізації ринків та національних економік доцільно розглядати з точки зору руху грошових коштів, тобто як можливість доступу банку до фінансових ресурсів у будь-який момент часу та за оптимальною(ринковою) ціною, але повністю відмовлятися від розгляду «балансової» ліквідності також не можна, оскільки вона відображає внутрішню здатність банку виконувати свої зобов'язання перед контрагентами. Отже, найбільш повним на нашу думку, є визначення Базельського комітету.

Важливим етапом при управлінні ліквідністю банків є дослідження факторів, які впливають на її стан. Саме визначення основних чинників впливу є фундаментом розробки принципів управління ліквідністю. Неповний, або неякісний аналіз факторів, за умов нестабільного ринку може призвести до появи кризових явищ як в окремому банку, так і на рівні системи (Таблиці Б.1)

Існує значна кількість підходів до визначення та групування факторів впливу на ліквідність, але, більшість науковців схиляються до думки, що необхідно групувати за принципом поділу середовища банку на внутрішнє та зовнішнє. Дана класифікація була використана у працях О. І. Лаврушина,

Н. Хімича, Ю. Серпенінової, О. Касютіна та Д. Олійника, дані наведені у Таблиці Б.1

Більшість вчених включають до зовнішніх чинників, що впливають на стан ліквідності банків загальний економіко-політичний розвиток країни. На нашу думку, це один із найважливіших факторів, які формують умови для побудови внутрішньої системи управління ліквідності та банку загалом. Економічний стан є первинним фактором впливу, що визначає ряд інших зовнішніх та внутрішніх чинників впливу, таких як, обсяг руху грошових коштів, розвиток грошово-кредитного ринку, типи контрагентів, інструментів, продуктів та інформаційного забезпечення банку та ін. Політичний розвиток обумовлює систему державного регулювання банківського сектору, грошово-кредитну політику держави, а також пливає на соціальні чинники. Серед внутрішніх факторів першочерговими є розмір банку, стратегія управління ліквідністю, менеджмент, якість та структура активів та пасивів, якість клієнтської бази та толерантність до ризику(Таблиці Б.1).

Було проведено узагальнення повноти переліку факторів визначених вченими : О.І.Лаврушиним, Ю. Серпеніною Н. Хімичем Дж. Сінкі, Д. Олійником та А. М. Тавасієвим. Результати аналізу наведено у Додатку Г, а результатами аналізу було виявлено, що найбільш повний перелік факторів було визначено вченими Н. Хімичем та О.І. Лаврушиним. Дана класифікація також має свої недоліки, оскільки поділ факторів на зовнішні та внутрішні потребує більш детального розмежування.

Автори зазначають, що для банку групи зовнішніх факторів є некерованими, але банк повинен враховувати їх вплив та розробляти при розробці стратегії банку. Внутрішні фактори, відповідно, є керованими. Тобто, банк здатен повною мірою впливати на кожен з них за для забезпечення ефективної роботи банку.[31]. Класифікація факторів, що впливають на ліквідність банку за Литовченко О.Ю. та Хом`яченко О. наведена у Таблиці Б.2.

Отже, на нашу думку, найбільш повною є класифікація Литовченко О.Ю., Хомяченко О. С., оскільки даний поділ факторів дає найбільш

оптимальним при аналізі факторів ризику, що можуть впливати ліквідність банку. Але, вважаємо доцільним доповнити дану класифікацію актуальними для України факторами (Рисунок Б.1).

До зовнішніх факторів непрямого впливу було додано вплив сезонних чинників, що для України є досить вагомим фактором, оскільки найбільш розвинута та перспективна економічна сфера – сільське господарство є циклічним та залежить від пори року. Українські банки, що працюють з клієнтами даної категорії, повинні враховувати сезонність грошових потоків при управлінні ліквідністю. Внутрішні фінансові чинники було доповнено рівнем ризикованості діяльності, а нефінансові – розміром банку та інформаційно-технологічною структурою, а також нами було визначено ще один фактор, що відчутно впливає на ліквідність банків України, а саме, діяльність міжнародних інституцій, таких як: Базельський комітет, МВФ, Світовий банк, ЄБРР, та ін., що опосередковано впливають на стан ліквідності окремого банку та системи загалом.

Зовнішні фактори прямого впливу здійснюють вирішальний вплив на стан ліквідності українських банків. В Україні дані напрями досліджуються Національним Банком України, який, в свою чергу, поділяє чинники, що впливають на стан банківської України: монетарні операції Національного банку України та автономні чинники. Такий поділ «дає змогу кожному окремому учаснику ринку більш розважливо підходити до прогнозування та управління власною ліквідністю, мати об'єктивні орієнтири для планування своїх операцій на міжбанківському ринку та визначення оптимальних потреб для участі в регулюючих операціях, які проводить Національний банк України» [43].

Серед зовнішніх чинників непрямого впливу для України на сьогоднішній день є найбільш актуальними політичні, соціальні чинники, а також загальний стан економіки, вплив діяльності міжнародних інституцій. У внутрішньому середовищі банку, на нашу думку, серед фінансових факторів є найбільш важливими є збалансованість активів та пасивів за сумами та

строками, оскільки від нього прямо залежить стан ліквідності банку. Серед нефінансових показників суттєвий вплив на ліквідність здійснює структура і динаміка клієнтської бази, ефективність менеджменту та репутація банку .

1.2 Система управління ліквідністю банку

В умовах глобалізації національних економік, збільшення обсягу операцій на фінансових ринках, цін на активи та кредитування, як правило, рухаються паралельно у різних країнах, що супроводжується новими ризиками, зокрема ризиками ліквідності, навіть якщо ці країни знаходяться на різних етапах макроекономічного бізнес-циклу. Тому необхідною умовою для забезпечення стабільності як кожного окремого банку, так і системи в цілому є відповідність системи управління ліквідністю міжнародним стандартам. Для оптимізації внутрішніх процесів управління, також необхідно проводити аналіз наукових досліджень у даній сфері як міжнародних так і вітчизняних вчених (Таблиця 1.1.)[5]:

Таблиця 1.1 - Інформаційне забезпечення у сфері управління ліквідністю для українських банків (розроблено автором на основі джерела [36])

Зовнішні	Внутрішні
Міжнародні інституції: Базельський комітет, Світовий банк, ЄЦБ та ін.	Внутрішня звітність банку
НБУ	Аналітична система банку
Дослідження вітчизняних та закордонних науковців	Система внутрішніх інформаційних потоків(технологічне забезпечення комунікаційних мереж та обчислювальної техніки)

Фундаментом побудови ефективної системи управління ліквідністю є дослідження методологічного підґрунтя. Інформація надходить до банку відповідно до його середовища, із внутрішніх та зовнішніх джерел. Першочерговим завданням для новоствореного банку є дослідження вимог

законодавства у сфері регулювання ліквідності банків, а для існуючих - моніторинг інновацій та змін. У Таблиці В.1 наведено основні джерела інформаційного забезпечення у сфері управління ліквідністю для українських банків.

Основа теоретичного забезпечення щодо регулювання ліквідності в банках розроблена Базельським комітетом. При аналізі методологічного забезпечення управління ліквідністю було досліджено: «Принципи Ефективного Управління Ліквідністю у Банківських Установах», «Принципи управління та нагляду ризику ліквідності» та «Принципи управління внутрішньоденною ліквідністю» та ін.. «робочі» документи комітету.

На основі досліджених даних в Таблиці 1.2 нами було виділено основні етапи формування системи управління ліквідністю банку.

Таблиця 1.2 - Етапи формування системи управління ліквідністю (СУЛ) банку (розроблено автором)

№	Зміст
1 етап	Визначення та затвердження стратегії щодо управління ліквідністю
2 етап	Формування переліку внутрішніх документів про організаційну СУЛ, розподіл функцій та повноважень між складовими структури та документи передбачені НБУ
3 етап	Формування організаційної структури СУЛ у відповідності до вимог законодавства
4 етап	Забезпечення процесу управління необхідною технологічною базою та інформаційною базою для оперативної роботи системи
5 етап	Забезпечення СУЛ якісними кадровими ресурсами
6 етап	Забезпечення безперервного процесу моніторингу, аналізу та контролю СУЛ

Також необхідним є розмежування функцій та обов'язків процесу управління ліквідністю між елементами організаційної структури управління ліквідністю.

Процес обробки отриманих даних з внутрішнього і зовнішнього середовищ не буде ефективним за відсутності злагодженої організаційної структури. Прийняття рішень щодо врегулювання ліквідності має бути

максимально оптимізованим та розподілений відповідно до рівня управління(Рисунок Г.1).Наш погляд, система управління ліквідністю банку має включати такі суб'єкти : Загальні збори акціонерів, раду банку, правління, КУАП, казначейство, комітет з корпоративного та роздрібного бізнесу, ризик-менеджмент, бек-офіси, фронт-офіси, служба контролінгу та внутрішній аудит [36].

Загальні збори акціонерів не приймають безпосередньої участі в процесі управління ліквідністю, делегуючи свої повноваження підзвітним органам , але затверджують стратегічні плани діяльності банку, що у тому числі пливає на вибір підходу управління ліквідністю. До компетенції ради банку входить оптимізація організаційної системи управління ліквідністю, а саме її кадрове забезпечення, затвердження програм та оцінка ефективності сформованого механізму. Правління, як вищий виконавчий орган здійснює поточне регулювання процесу та затверджує стратегії управління ліквідністю[32].

Одним із основних органів управління ліквідністю, на нашу думку, є КУАП, котрий відповідає за узгодження активів та пасивів банку за сумами та строками, аналіз інформації отриманої від підзвітних елементів системи, налагодження та удосконалення координації їх роботи та обміну інформацією та розробку заходів щодо покращення стану ліквідності на основі аналізу отриманих даних.

Казначейство відповідає за контроль внутрішньоденної ліквідності, а також за планування короткострокової ліквідності шляхом побудови платіжного календаря. Крім того, до компетенції казначейства входить контроль дотримання банком нормативів ліквідності та обов'язкового резервування, встановлених лімітів, планування бюджетних показників, управління готівковими ресурсами, регулювання валютної позиції банку, укладання угод на фінансових ринках, а також подання на розгляд до КУАП актуальних питань щодо стану ліквідності [31].

Завданням ризик-менеджменту є здійснення контролю за середньо - та довгостроковою ліквідністю через моніторинг щоденних операцій, контроль

діяльності інших елементів системи шляхом встановлення лімітів та проведення стрес-тестувань. Комітет з корпоративного та роздрібного бізнесу при розробці планів щодо регулювання ліквідності в банку надає інформацію щодо потенційних вхідних та вихідних грошових потоків клієнтів протягом певного періоду.

Завданням аналізу ліквідності є встановлення фактичного стану ліквідності, відповідність нормативам встановлених НБУ, виявлення факторів, що спричинили відхилення від запланованих значень та прогнозування потреб банку в ліквідних коштах на майбутній період .

Аналіз ліквідності банків може здійснюватися як на основі стандартних, так і за допомогою інноваційних підходів оцінки стану банку. Стандартні підходи аналізу сконцентровані на оцінці здатності банку виконувати власні зобов'язання через реалізацію активів (аналіз ліквідності балансу та його складових), створювати платіжні засоби через грошово-кредитку емісію (аналіз ліквідності грошових потоків банку) [37], та дотримуватися нормативних вимог і лімітів (метод показників) [27].

На нашу думку кожен із методів висвітлює окремий спектр ліквідності, тому зосередження лише на одному з них позбавляє можливості повноцінно оцінити стан ліквідності банку. Лише комплексний підхід дозволить отримати об'єктивні дані, визначити та врахувати максимальній обсяг ризиків, та виявити шляхи оптимізації процесу управління ліквідністю (Рисунок Д.1) Аналіз ліквідності необхідно проводити відповідно до умов, в яких функціонує банк, тобто за умов нормального функціонування, а також а кризові період. Використання інструментарію аналізу відповідно до умов також може варіюватись. Для повного вирішення задач аналізу необхідно формувати комплексну систему оцінки .

Використання порівняльного аналізу застосовується для оцінки відповідності порівняння: планових і фактичних показників, що відображують виконання банком розробленої політики ліквідності, а дотримання банком нормативних показників та порівняння фактичних показників з даними

минулих - для визначення тенденцій розвитку. Порівняння з середньоринковими показниками окремої групи банків проводиться з метою визначення певного рейтингу на ринку за окремими показниками ліквідності. У Таблиці 1.3 наведено приклад групування інструментів аналізу ліквідності:

Таблиця 1.3 - Інструментарій комплексного аналізу ліквідності банку (джерело [53]).

Способи аналізу	Можливість застосування	
	У звичайних умовах управління ліквідністю	У кризових умовах управління ліквідністю
Порівняльний аналіз, у т.ч.:	+	
- горизонтальний аналіз	+	+
- вертикальний аналіз	+	+
- трендовий	+	-
Коефіцієнтний/метод індикаторів	+	+
Метод динамічного індикатора	+	+
Факторний аналіз	+	+
GAP-аналіз	+	+
VAR-методологія	+	-
Стрес-тестування	-	+

Кількісний аналіз при розробці вірогідних стрес-сценаріїв дає змогу оцінити фактори, що впливають на фінансовий результат банку. Якісний аналіз направлений на зниження рівня ризику та мінімізації витрат банку. Національним банком для проведення стрес-тестів рекомендовано використовувати сценарний аналіз та аналіз чутливості. Оцінка чутливості дає змогу виявити вплив окремого фактора ризику, за умови, що інші є незмінними. Чим більший вплив фактора, тим вища чутливість. Сценарій стрес тестування - це моделювання можливої реалізації ризику та подальшого розвитку подій [52]. Оцінка того, чи є банк достатньо ліквідним, в значній мірі залежить від поведінки грошових потоків за різних умов. Таким чином, аналіз ліквідності передбачає розробку різноманітних сценаріїв "що, якщо". За кожним сценарієм банк повинен спробувати врахувати будь-які суттєві позитивні чи негативні коливання ліквідності, які можуть виникнути. У цих сценаріях слід враховувати

фактори, які є як внутрішніми (для банківських), так і зовнішніми (пов'язаними з ринком). Хоча ліквідність, як правило, управляється за "звичайних" обставин, банк повинен бути готовий управляти ліквідністю у не нормальних умовах[12].

Внутрішнє управління ліквідністю здійснюється на основі системи інтегральних показників та актуальної інформації, що надається керівництву підзвітними розділами. Управлінські рішення повинні прийматися, виходячи із наявного стану ліквідності. Залежно від відповідності плановим показникам фактична ліквідність може відповідати прогнозованим значенням, або мати відхилення наведені на Рисунку 1.2:

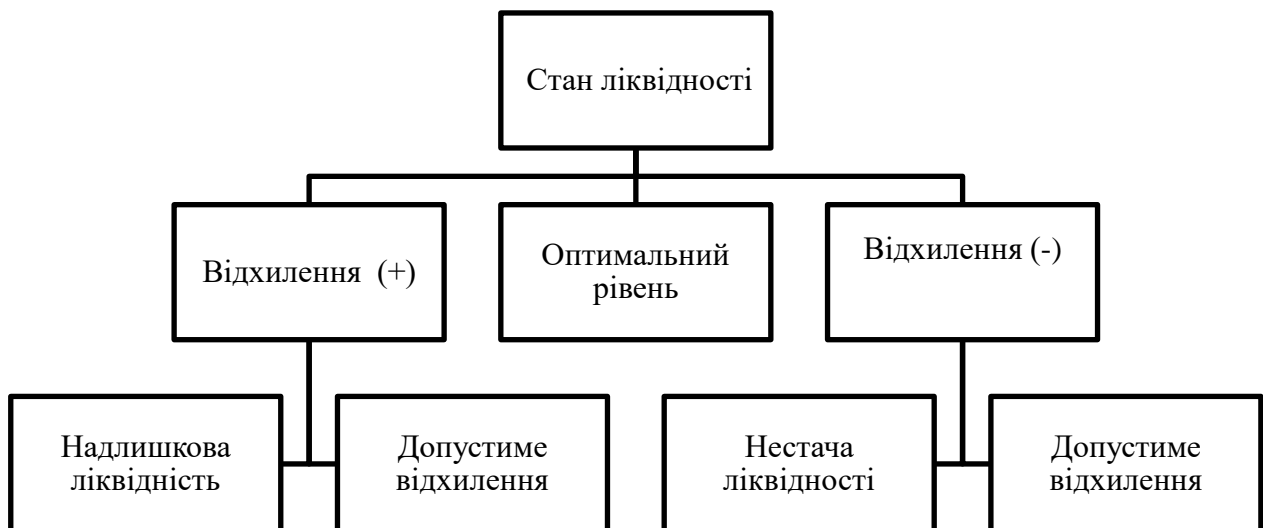

Рисунок 1.2 – Стан ліквідності залежно від ступеню виконання запланованого значення (розроблено автором на основі [59])

Керівництво має розробити план дій для кожного із п'яти варіантів. У випадку надлишкової ліквідності КУАП аналізує цінову політику на банківські продукти, та шукає шляхи її зменшення. Казначейство має оптимізувати процес перетворення високоліквідних активів в дохідні. Відділ маркетингу має розробити рекламну компанію задля забезпечення ефективного збуту банківських продуктів. При допустимому збільшенні ліквідності, що не має стійкої тенденції до зростання, керівництво може не виживати заходів щодо її зниження. Але у випадку стійкого накопичення надлишку ліквідності, можуть

бути застосовані заходи для варіанту надлишкової ліквідності. У разі оптимального значення, проводяться превентивні заходи для забезпечення оптимальної структури співвідношення активів і зобов'язань банку для підтримання необхідного співвідношення «ліквідність-прибутковість» на перспективу [59]. Окремі грошові потоки досить легко передбачити та оцінити, але необхідно визначати майбутні потреби у ліквідності, як у короткотерміновому так і у довготерміновому періоді [13].

У разі виникнення від'ємного відхилення у допустимих межах КУАП забезпечує формування плану заходів зі стабілізації, а також координує роботу підзвітних структур для забезпечення співпраці з найбільшими клієнтами, контрагентами, проведення аналізу можливості та умов продажу активів. Підрозділи маркетингу мають співпрацювати зі ЗМІ та забезпечити упередження висвітлення негативної інформації [59]. Репутація банку значно впливає на можливість залучати кошти, тому персонал банку, що відповідає за управління загальною ліквідністю, повинен відстежувати інформацію про банк, що надходить із зовнішніх джерел (наприклад, заява про зниження доходів, або зниження рейтингу, що надається рейтинговим агентством) та може вплинути на ринкове та суспільне сприйняття установи [51].

Алгоритм дій щодо регулювання дефіциту ліквідності при нормальних умовах функціонування банку та системи і у момент кризових явищ мають суттєві відмінності зазначені у Таблиці 1.4 .

Таблиця 1.4 – Заходи регулювання дефіциту ліквідності залежно від умов функціонування банку (розроблено автором на основі джерела [59])

Критерій	Нормальні умови	Період кризи
Ціль	максимізація прибутку	стабілізація ситуації
Часовий горизонт	стратегічні плани	короткостроковий період
Заходи	розробка плану дій на довготривалу перспективу для забезпечення досягнення стратегічних цілей банку	Розробка плану антикризових заходів

Вагомою складовою системи управління ліквідністю є ефективне управління та оцінка ризиків, що можуть впливати на її стан. Банк несе відповідальність за раціональне управління ризиком ліквідності та повинен сформувати надійну структуру управління ризиком. Ліквідність має включати запас не обтяжених, високоякісних ліквідних активів, у разі непередбачуваних стресів, включаючи ті, що пов'язані з втратою або зменшенням як незабезпечених, так і забезпечених джерел фінансування. Контролюючі структури банку повинні оцінювати адекватність структури управління ризиком ліквідності банку, так і його позиції щодо ліквідності, та мати можливість негайно вживати заходів, якщо в банку виникають стресові явища [15].

Банк повинен чітко визначити допустимий рівень ризику ліквідності, що відповідає його бізнес-стратегії та її ролі у фінансовій системі. Керівництво повинно розробити стратегію та практичні принципи управління ризиком у відповідності допустимого рівню, що забезпечить достатній її рівень. Вище керівництво повинно постійно переглядати інформацію про події, пов'язані з ліквідністю банку, та звітувати перед радою директорів на регулярній основі. Стратегія затверджується Радою банку [15].

Національний банк з метою приведення нормативної бази та системи удосконалення управління, контролю та оцінки ліквідності банків у відповідність до міжнародних стандартів, оголосив про введення нових інструментів оцінки ліквідності банків зазначених у Базелі III, а саме : норматив короткострокової ліквідності (LCR) та довгострокової ліквідності (NSFR). З 1 червня 2018р. банки здійснюють розрахунок LCR у тестовому режимі, що триває 6 місяців. З 1 грудня 2018 року норматив LCR став обов'язковим до виконання для українських банків. Розрахунок буде відбуватися щодня та щомісячно формувати звіти до НБУ.

Для українських банків використання закордонного досвіду є надзвичайно актуальним, оскільки кризові явища спричинені політичною нестабільністю в країні виявили ряд проблем в контексті регулювання

ліквідності, що не були вирішені після кризи 2008 року. Більшість банків, котрі не входять в склад іноземних банківських груп, використовують застрілі методи управління та контролю ліквідності та ризиків пов'язаних з нею. Тому приведення системи управління ліквідністю до вимог Базельського комітету є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку банківської системи та забезпечення зниження рівні ризику ліквідності як для окремого банку так і для системи загалом.

1.3 Шляхи оптимізації управління ліквідністю банку

Документ, розроблений Майклом Похелем є джерелом інформації[13]:

- про зміст та розрахунок інструментів представлених у документі LCR;
- аналіз даних та оцінки якості управління ліквідністю з метою формування толерантності банку до ризику ліквідності та ринкової вразливості.

Керівництво банку має розробити внутрішню систему індикаторів стану ліквідності, а також систему виявлення ризиків що можуть вплинути на її стан. Хоча впровадження коефіцієнта покриття ліквідності та чистого стабільного коефіцієнта фінансування зробило оцінку ліквідності більш повною, але вони не охоплюють усі аспекти ризику ліквідності банку.

В цілому, чим більш диверсифікованою є структура фінансування банку (щодо контрагентів, продуктів / інструментів та валют), тим менша ймовірність того, що значна частина фінансування буде вилучена одночасно. Відповідно до принципу Управління банку має вживати таких заходів для забезпечення мінімізації ризиків ліквідності:

- диверсифікувати доступні джерела фінансування у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періоді;

- розглянути кореляцію між джерелами фінансування та ринковими умовами;

- включати обмеження за контрактом, за рівнем забезпеченості фінансування, типом інструменту, рівня сек'юритизації, а також валютні обмеження.

У процесі формування комітетом з управління активами та пасивами клієнтської бази та структури зобов'язань, необхідно враховувати метрику концентрацій фінансування зазначених у методичних рекомендаціях Комітету: контрагенти, інструменти чи продукти, частка яких складає більше 1% загального балансу банку, вважаються значними; сукупні зобов'язання, деноміновані у певній валюті в розмірі 5% або більше загальних зобов'язань банку, вважаються такими, що є "значними" у часових періодах до одного місяця, місяць, один-три місяці, три-шість місяців, шість-два місяців і більше 12 місяців.

Це повинно дозволити органам управління банку визначати тих контрагентів та джерела фінансування, які настільки значні, що їх виведення може призвести до проблеми ліквідності для банку.

Під час кризи банк і його керівник зацікавлені, щоб "значні" контрагенти надавали довгострокове або короткострокове фінансування або проводили операції з оптової чи роздрібною торгівлі. Також керівникам банків необхідно вирішити чи є припустимим для їх банку обмеження значення у 1% для «вагомих» контрагентів, та про доцільність збільшити деталізацію сегментів часу.

Показники LCR та NSFR зосереджуються на тимчасових періодах, що складають відповідно 30 днів та 1 рік, тому вони можуть виявити загрози ліквідності тільки в часових горизонтах встановлених LCR / NSFR. Ця система була б повністю ефективною, якщо б банки оптимізували LCR та NSFR, встановлюючи обмеження на вилучення на 31 день або продовжуючи строки погашення то періоду відтоку або після притоку грошових коштів. Тим не менш, показник має свої слабкі сторони: затримки в платежах та розрахунках,

платежі за позабалансовими зобов'язаннями ті інші фактори як правило, не враховуються. Але період виконання контрактів у більший мірі не підпорядковуються часовим проміжкам визначених Базельським комітетом. Тому пошук шляхів збалансування між частотою подання звітності з урахуванням зусиль необхідних для опрацювання даних від суб'єктів, що надають звітність, та органів нагляду потребує ретельного вивчення.

На основі дослідженого матеріалу нами було сформульовано власне визначення поняття «ліквідність», як здатність банку своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів, або шляхом залучення ресурсів в короткий термін та за доступною ціною.

Розглянувши повний перелік факторів, визначених науковцями, було виявлено, що найбільш оптимальним є поділ факторів за принципом середовища банку, на зовнішнє та внутрішнє. Також досить доцільним є удосконалення даного підходу розроблене О.Ю. Литовченко, О.С. Хомяченко, а саме, поділ зовнішнього середовища за фактором впливу на зовнішні фактори прямого та непрямого впливу, та поділ внутрішніх факторів за фінансовою характеристикою на фінансові та не фінансові.

Нами було досліджено, що організаційно - інформаційне забезпечення банку має три основні складові: методологічне забезпечення, інформаційно - технологічна база та організаційна структура банку. Методологічне забезпечення формується із зовнішніх та внутрішніх джерел інформації. До зовнішніх джерел відносяться розробки Базельського комітету, нормативна база НБУ та дослідження вітчизняних та закордонних науковців. До внутрішніх джерел нами було віднесено баланс банку, результати аналізу ліквідності, та дані розрахунково-інформаційних систем банку. Інформаційно-технологічне забезпечення є невід'ємною частиною системи управління банком, та повинно відповідати сучасним технологічним вимогам для забезпечення оперативності обміну даними та ефективного ризик-менеджменту. Система управління ліквідністю банку має включати такі суб'єкти: Загальні збори акціонерів, раду банку, правління, КУАП, казначейство, комітет з корпоративного та

роздрібного бізнесу, ризик- менеджмент, бек-офіси, фронт-офіси, служба контролінгу та внутрішній аудит.

Введення НБУ нових інструментів контролю ліквідності банків, розроблених Базельським комітетом, значно підвищить вимоги для українських банків щодо оцінки якості активів, на основі яких банки мають розраховувати запас ліквідності, що дозволить більш об'єктивно оцінювати фактичний стан банківської системи. Але практика ведення цих інструментів у європейських країнах виявила ряд недоліків нових інструментів, що і стало предметом розробки Майклом Похелем показників, що доповнюють LCR та NSFR та дають можливість використання інструментів контролю для моніторингу банків, в країнах, до нові стандарти ще не впроваджені,. Внутрішні органи контролю можуть отримати додаткові уявлення про вразливі точки свого банку, а державні наглядові органи матимуть додаткові інструменти оцінки стану банківського сектору та конкретних банків.

2 УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ШЛЯХОМ ВВЕДЕННЯ ДОДАТКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ

2.1 Загальна характеристика та аналіз ліквідності АТ КБ«ПриватБанк»

АТ КБ " ПриватБанк" є найбільшим банком України та має статус системно важливого банку. Банку належать близько 40% активів банківської системи та більш ніж 20% вкладів населення, він займає провідні позиції в основних напрямках банківської діяльності .

У 2015р., в ході інспекційних перевірок НБУ, було виявлено нестачу капіталу, що станом на 1 квітня 2015 року становила 113 млрд грн. НБУ та Правління банку узгодили план реструктуризації. У жовтні 2016 р., у результаті перевірки, НБУ та аудиторська компанія Ernst & Young виявили, що план реструктуризації не був виконаний, дефіцит регулятивного капіталу склав 146,4 млрд грн. НБУ був зобов'язаний визнати АТ КБ «ПриватБанк» неплатоспроможним.

18 грудня 2016 року Кабінет Міністрів України, керуючись рекомендаціями НБУ та рішенням Ради національної безпеки і оборони України, оголосив «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки України в економічній сфері та захисту інтересів вкладників». 21 грудня за угодою Міністерства фінансів та ФГВФО 100% акцій АТ КБ «ПриватБанк» переходить у власність держави, в особі Міністерства Фінансів України .

Рішення уряду було підтримано Світовим банком, МВФ привітав сміливий крок, досягнутий Центральним банком та урядом України у забезпеченні фінансової стабільності банківської системи в країні, і разом з іншими партнерами по розвитку підтримав Україну в її зусиллях по створенню міцних інституцій та розвитку реформи фінансового сектора.

У грудні 2016 року була здійснена докапіталізація на суму 107 млрд.грн., у лютому 2017 на 9,8 млрд.грн. та липні 2017 року на 38,5 млрд. грн.. Загальна сума з моменту націоналізації АТ КБ«ПриватБанк» становитиме 155,3 млрд.грн.

20.12.2016 прес-центр НБУ оголосив про підтримку ліквідності АТ КБ "ПриватБанк" надавши кредит рефінансування в 15 000 млн. грн. для забезпечення безперебійного обслуговування клієнтів, роботи відділень та банкоматів, своєчасного забезпечення розрахунків надав Кредит рефінансування надано за ставкою 16% річних на строк до 30.12.2016. Станом на 31 грудня 2016 року Банк погасив ці короткострокові кредити НБУ. Загальна сума заборгованості перед НБУ включає прострочену заборгованість у сумі 10 689 млн. грн..

У грудні 2017 року Банк отримав від НБУ короткостроковий кредит рефінансування у гривнях в сумі 1500 мільйонів гривень за договірною ставкою 16,5% річних з контрактним терміном погашення в січні 2018 року. Цей кредит рефінансування був погашений у відповідності зі строком.

Банк здійснює контроль ліквідності через дотримання регуляторних норм по показниках ліквідності (миттєвої, поточної, короткострокової), дотримання внутрішніх лімітів за показниками розривів ліквідності, обсягу ліквідних активів, концентрації джерел фінансування.

Основний контроль та управління ліквідністю здійснюється казначейством банку. Воно здійснює управління поточною ліквідністю, аналізує графіки платежів, управляє позицією ліквідності в режимі реального часу за рахунок розміщення та залучення короткострокових ресурсів на міжбанківському ринку, купівлю чи продаж цінних паперів, або за допомогою інших наявних фінансових операцій. Казначейство також аналізує можливі наслідки відтоку значних сум коштів за основними клієнтами, щоб максимально знизити вірогідність непередбачуваних змін обсягу ресурсів. Казначейство забезпечує дотримання вимог обов'язкового резерву та нормативних показників ліквідності.

На випадок настання кризового явища банком розроблений план першочергових заходів при виникненні кризи ліквідності, який містить виклад можливих причин, що призводять до кризи, ознаки кризи, а також перелік заходів по локалізації та ліквідації кризових явищ. Планом закріплені відповідальні служби за конкретні заходи та порядок їх взаємодії. Банком також проводиться стрес-тестування ліквідності за різноманітними сценаріями, що охоплюють стандартні та більш несприятливі ринкові умови.

Таблиця 2.1 - Виконання нормативів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» у період з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року

	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Н4, Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	85	30	57	64	32
Н5, Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	90,00	84,00	60,00	147,43	155,54
Н6, Норматив коротко-строкової ліквідності (не менше 60 %)	114	99	97	74	100

Норматив миттєвої ліквідності (Н4), склав 32,47% на 01.01.2018 року при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 30% для ощадних інших банків та 20% для банків. За аналізований період показник миттєвої ліквідності зменшився більш ніж у два рази у порівнянні зі значенням 85% станом на 01.01.2014.

Поточна ліквідність (Н5) склала 155,54% на 01.01.2018 року, що майже в 4 рази перевищує мінімальну вимогу НБУ (40%) та говорить про неузгодженість грошових потоків з даним часовим горизонтом.

Норматив короткострокової ліквідності (Н6 склав 99,76% станом на 01.01.2018 року). У 2016 році значення нормативу найбільш наблизилось до граничних вимог за аналізований період, та становило 73,83% 01.01.2018 року при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 60%.

Дані розрахунку коефіцієнта загальної ліквідності сигналізують, що банк протягом аналізованого періоду був здатний повністю погасити свої зобов'язання за рахунок активів. Темп приросту коефіцієнта склав 20% та на

01.01.2018 року становив 133%, максимальне значення – 136% станом на 01.01.2016. Зростання коефіцієнту співвідношення високоліквідних до робочих активів говорить, що в банку збільшується частка активів, що «не працює», тобто не приносить прибутку.

Таблиця 2.2 - Динаміка показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року

	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	Абсолютний приріст за аналізований період, %	Темпи приросту за аналізований період, %
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,10	1,05	1,36	1,13	1,33	0,23	20,78
Коефіцієнт співвідношення високоліквідних до робочих активів	0,24	0,17	0,21	0,27	0,30	0,05	22,38
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів	1,07	1,21	1,33	0,41	0,29	-0,78	-73,26
Коефіцієнт генеральної сукупності	14,35	15,80	15,20	27,30	20,16	5,81	40,48
Коефіцієнт співвідношення ліквідних та загальних активів	0,84	0,94	0,83	0,69	0,89	0,05	5,83

Станом на 01.01 2018 року значення коефіцієнту збільшилось до 30%, темп зростання показника за аналізований період склав 22%. Різке зменшення показника коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів та залучених депозитів зі 107% на 01.01.2014 року до 29% на 01.01.2018 року обумовлено переоцінкою активів та знеціненням кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк». Значення коефіцієнту генеральної сукупності говорить, що банк станом на 01.01.2018 року був здатен погасити 20,13% зобов'язань за рахунок високоліквідних активів та продажу майна, приріст показника за аналізований період складає 40% за рахунок зростання залишків високоліквідних активів банку.

Переважаюча частина вкладів клієнтів розміщена на строкових рахунках банку, що дає можливість виявлення необхідного обсягу грошових потоків для своєчасного розрахунку з контрагентами та уникнення значних розривів ліквідності як з позитивним, так і негативним відхиленням (Рисунок 2.1).

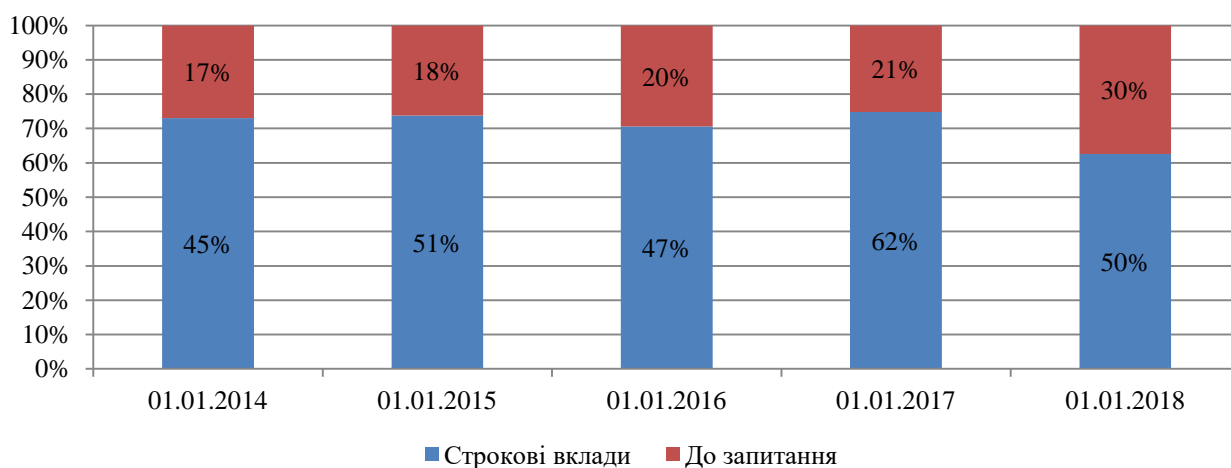

Рисунок 2.1 – Динаміка структурних зрушень залишків строкових вкладів та вкладів до запитання загальному обсягу залишків пасивів АТ КБ «ПриватБанк» у період з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, %

Частка вкладів до запитання, або з можливістю вилучення коштів у будь-який момент значно зросла за аналізований період та збільшилась з 17% станом на 01.01.2014 року до 30% на 01.01.2018 року, що значно ускладнює процес узгодження потоків та вимагає від банку тримати «запас» високоліквідних коштів для можливості розрахунку з клієнтами у будь-який момент часу.

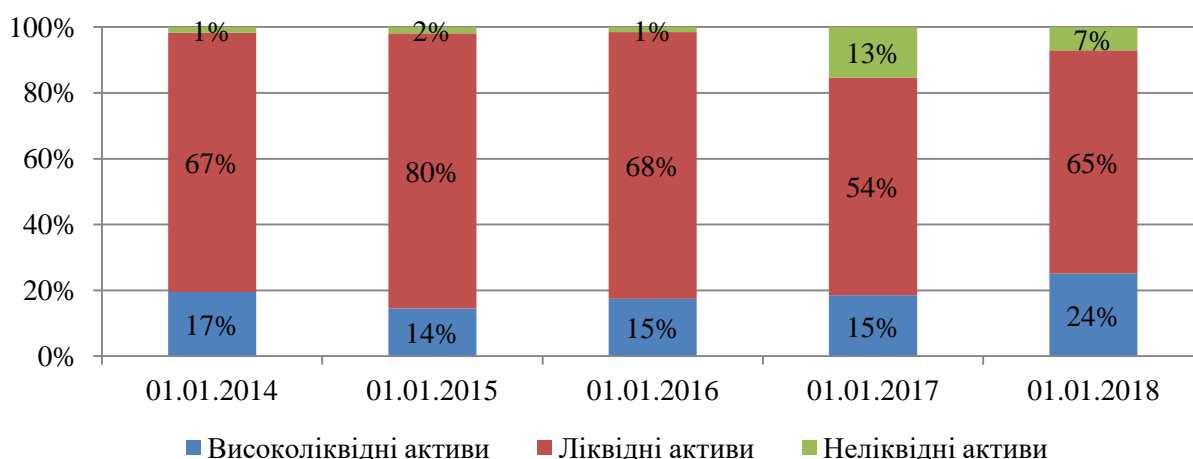

Рисунок 2.2 – Динаміка структурних зрушень залишків високоліквідних, ліквідних та неліквідних активів АТ КБ «ПриватБанк» у період з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, %

Розглядаючи загальну ліквідність залишків активів на звітною дату можна зробити висновок, що банк має достатній обсяг ліквідних коштів для забезпечення стабільної роботи банку (див. рисунок 2.2). Лише у 2017 році, обсяг залишків вкладів до запитання - 77948 млн.грн. (30% пасивів) на 01.01.2018 перевищує обсяг залишків високоліквідних активів, що станом на 01.01.2018 складає 62069 млн.грн (24% активів).

Таблиця 2.3 - Аналіз очікуваних розривів ліквідності залишків за строками погашення та окремими контрагентами АТ КБ«ПриватБанк» станом на 01.01.2018, млн.грн.

	До запитання та до 1 місяця	1-3 міс	3-12 місяців	понад 1 рік	Строк погашення не визначений	всього
Операції на міжбанківському ринку	2 718	870	728	-34	0	4 282
Розрахунки з клієнтами	-56 699	8 316	-72 419	1 559	0	-119 243
Розрахунки за іншими фінансовими зобов'язаннями	-421	0	-2	-570	0	-993
Чистий розрив ліквідності	-41 088	-42 166	-70 201	156 107	3	2 655
Кумулятивний розрив ліквідності	-41 088	-83 254	-153 455	2 652	2 655	

Детальний аналіз залишків, наведених АТ КБ«ПриватБанк» у своїй фінансовій звітності, демонструє більш проблемну ситуацію стосовно потреби банку в високоліквідних коштах. Аналізуючи грошові потоки за строками погашення та контрагентами було виявлено, що розрив ліквідності при розрахунках з клієнтами в інтервалі до запитання та до 1 місяця складає понад -56 млн.грн, в інтервалі від 3 до 12 місяці -72 млн.грн.. Повна відповідність за строками та процентними ставками активів та зобов'язань для банків не характерна, оскільки операції часто мають різний характер та невизначений термін. Позиція невідповідності потенційно може збільшити прибутковість, але відповідно збільшиться рівень ризику

2.2 Оптимізація оцінки ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» шляхом введення додаткових інструментів фінансування.

Документ LCR та Інструментів Комітету (частина 2) пропонує запровадити стандартизовані інструменти моніторингу ліквідності. Ведення нових інструментів буде вимагати від керівництва як українських банків, так і іноземних філій модернізації методологічного, інформаційного та технологічного забезпечення. Як показує досвід європейських країн методологічні рекомендації комітету щодо введення LCR, NSFR у поєднанні з вимогами до капіталу, не дають повноцінної інформації для керівництва банку щодо приведення системи управління ліквідністю у відповідність до нових вимог. Документ розроблений Майклом Похелем [13] містить огляд та роз'яснення рекомендацій Базельського комітету, а також додаткові інструменти оцінки та контролю ліквідності банку, що покликані заповнити пробіли, що не передбачені LCR та NSFR.

З 15 березня 2018 року Національним банком України було внесено зміни до Постанови №368, доповнивши її введенням нового нормативу - Коефіцієнту покриття ліквідності. З 1 липня банками України здійснювався тестовий розрахунок коефіцієнта, починаючи з 1 грудня банки повинні дотримуватися нормативного значення показника, встановленого НБУ :

- 80 % - з 31.12. 2018;
- 90 %- з 01.06. 2019;
- 100 %- з 01.12.2019.

Розрахунок LCR та NSFR зосереджений на часових горизонтах в 30 днів і один рік. На нашу думку, обмежуючись лише зазначеними вище часовими горизонтами при виявленні невідповідності настання стоку контрактів для банку загрожує формуванням ефекту «скелі», або ризику розриву ліквідності на проміжку, що не підпадає під тридцяти-денний чи річний періоди. Оптимізація розрахунку показника LCR дозволить мінімізувати ризик розриву ліквідності

шляхом деталізації звітності, а саме збільшення часових горизонтів при дослідженні узгодженості грошових потоків.

Вимоги регуляторів щодо формування часових проміжків у провідних країн відрізняється: Європейський Союз та Швейцарія вимагають дослідження 22 та 14 часових проміжків, американські банки звітують за стандартом FR 2052a, що передбачує до 75 часових горизонтів. АТ КБ «ПриватБанк» подає аналіз контрактів за очікуваними строками погашення у розрізі п'яти часових горизонтів: до запитання та до одного місяця, 1-3 місяці, 3-12 місяців, понад 1 рік та строк погашення не визначений. Майклом Похелем запропоновано здійснювати розрахунок для таких часових горизонтів: O/N, O/N - 7 днів, 7 днів - 1 місяць, 1-3 місяці, 3 - 6 місяці, 6 - 12 місяців, понад 12 місяців.

Розрахунок розриву фінансування(GAP) згідно з формулою (2.1) у може здійснюватися відповідно до обраної кількості часових горизонтів за значущими контрагентами, валютами чи інструментами.

$$NFG_t = TOF_t - TIF_t, \quad (2.1)$$

де NFG – Чистий дефіцит фінансування

TOF - Загальний відтік грошових коштів

TIF – Загальне надходження грошових коштів

t - часовий горизонт

Сукупний розрив фінансування (див. формулу 2.2) сигналізує про необхідну ліквідність до цього моменту, якщо всі платежі настають за контрактом, і розраховується як сума чистого дефіциту фінансування з плином часу:

$$CFG_T = \sum_{t=0}^T NFG_t, \quad (2.2)$$

CFG - Сукупний дефіцит фінансування

NFG – Чистий дефіцит фінансування

На рисунку 2.3 представлено розрахунок сукупного дефіциту фінансування відповідно до обраних часових горизонтів АТ КБ «ПриватБанк». Для більш об'єктивної оцінки рівня ризику банку наведено розрахунок для 90% та 10% ринку, а також його середнє значення. В банку простежується значний розрив за контрактами, що накопичується протягом року, основне навантаження припадає на період 6-12 місяців, що становить понад 40% зобов'язань банку, та перевищує розрив ринкових значень. Але у періоді понад 12 місяців, розрив значно скорочується та досягає нульової межі, що перевищує значення 90% ринку. Тобто основна частина контрактів фінансування припадає на періоди 1-3 місяці та 6-12 місяців, тоді як контракти за активними операціями розраховані на період понад 12 місяців, що говорить про неузгодженість строків контрактів банку та наявності ефектів «скелі».

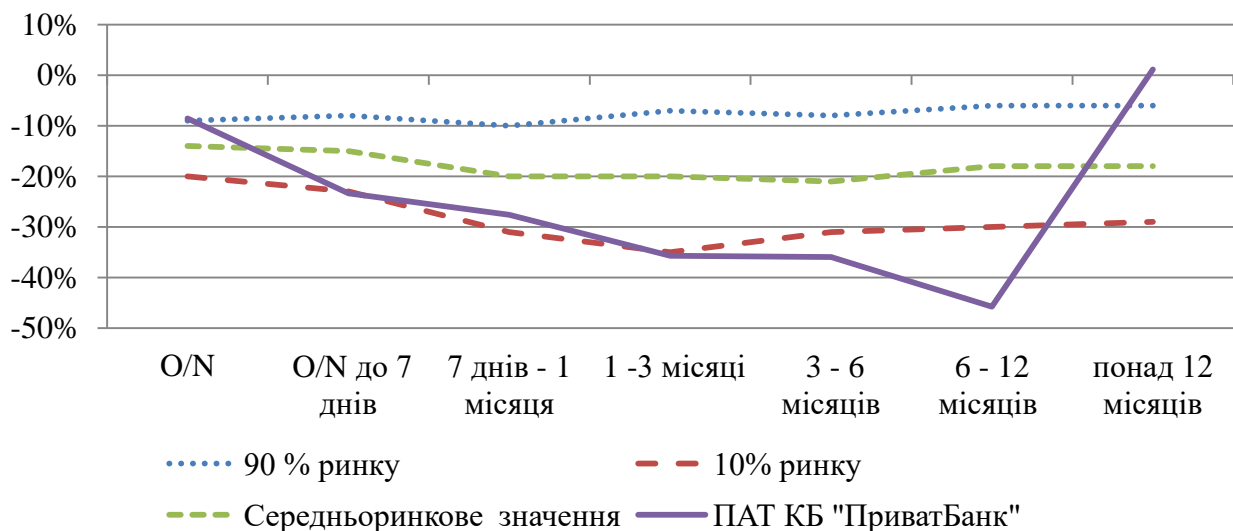

Рисунок 2.3 – Динаміка частки сукупного дефіциту фінансування у загальному обсязі залишків зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» та ринкових значень за 2017 рік, %

Оскільки фінансування банку має більш короткостроковий характер, то межа у 1% є достатньо високою. У випадку вилучення фінансування одним контрагентом, що сягає 1 %, зменшить LCR більш ніж на 10%, навіть у випадку, якщо депозит мав статус нестабільного. У таблиці 2.3 наведено

розрахунок фінансування 10 найбільших клієнтів банку на обраних часових горизонтах.

Таблиця 2.3 - Концентрація чистого фінансування за найбільшими контрагентами АТ КБ «ПриватБанк», %

Фінансування	Чисте фінансування у% від загальної суми зобов'язань	Очікуване фінансування, як % від зобов'язань у часовому розрізі						
		О/Н	О/Н до 7 днів	7 днів - 1 місяць	1 -3 місяці	3 - 6 місяців	6 - 12 місяців	понад 12 місяців
Контрагент 1	1,99%	1,71%	0,00%	2,80%	1,36%	4,19%	0,00%	0,00%
Контрагент 2	1,01%	2,25%	2,36%	3,33%	0,00%	3,60%	0,00%	0,00%
Контрагент 3	0,52%	1,42%	0,00%	1,28%	0,60%	0,30%	0,00%	0,00%
Контрагент 4	0,44%	0,99%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,75%
Контрагент 5	0,41%	1,91%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Контрагент 6	0,35%	0,26%	0,00%	4,22%	0,00%	3,60%	0,00%	0,19%
Контрагент 7	0,31%	1,22%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,36%
Контрагент 8	0,26%	1,57%	0,00%	2,15%	0,00%	4,61%	0,00%	0,69%
Контрагент 9	0,10%	0,00%	0,00%	1,90%	0,70%	0,00%	0,00%	1,34%
Контрагент 10	0,07%	0,94%	1,09%	0,01%	0,00%	5,45%	0,00%	0,00%
Всього	5%	12%	3%	16%	3%	22%	0%	4%

У звітності АТ КБ «ПриватБанк» зазначається, що залишки коштів найбільших 10 контрагентів банку станом на 01.01.2018 року складають 5% загального обсягу зобов'язань, але при більш детальному дослідженні можна виявити, що значний обсяг очікуваного фінансування за контрактами припадає на період до 1 місяця, а саме: 12% - контракти «овернайт», 16% - період (7 днів -12 місяців). Найбільший обсяг фінансування 22% обсягу зобов'язань даної групи контрагентів припадають на період (3-6 місяців). Тобто, ризик концентрації серед короткотермінових контрактів, що припадає на 10 найбільших клієнтів банку значно перевищує ризик загального фінансування.

Для оцінки ризику концентрації застосовують Індекс Херфіндаля – Хіршмана (ННІ), що розраховується як сума квадратичної частки фінансування кожного значущого контрагента (див. у формулу 2.3):

$$HHI = \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i}{\sum_{i=1}^n x_i} \right) \quad (2.3)$$

де x_i - фінансування як частка загального обсягу зобов'язань

Знаменник ННІ може бути або сумою x_i всіх значущих контрагентів або всіх зобов'язань (що дорівнює одиниці). За другим варіантом, на ННІ не впливає відносна частка фінансування, розміщена контрагентами, що перевищують порогове значення (наприклад, 1% відповідно до документа LCR 2013 та інструментів).

ННІ варіюється від нуля до одиниці, наближення показника до нуля сигналізує про мінімізацію рівня концентрації. Розрахунок ННІ за даними таблиці 2.3 виявив, що коефіцієнт концентрації для 10 найбільших контрагентів АТ КБ «ПриватБанк» складає 0,02, що за шкалою НБУ відповідає низькому рівню концентрації. Отже, коефіцієнт ННІ не розкриває повної ситуації щодо наявності розривів ліквідності на певному часовому проміжку, тому аналіз надходжень та відтоку грошових потоків за визначеними часовими горизонтами для виявлення ризику розривів та порівняння результатів банку з ринковими значеннями дає змогу більш об'єктивно оцінити ситуацію та застосовувати відповідні заходи для узгодження грошових потоків та мінімізації ризику.

Найбільш важливим в аналізі розривів ліквідності є диференціація за типом контрагента оскільки будь-який клієнт, у випадку загрози неплатоспроможності банку, в першу чергу почне вилучати короткострокові депозити незалежно від наявності довгострокової позики у тому ж банку.

Диверсифікація за типом контрагента, представлена в таблиці 2.4, показує наявність неузгоджених термінів погашення, що зосереджені в певному типі контрагентів.

Таблиця 2.4 - Очікуваний чистий розрив фінансування за типом контрагента у % від залишків загального обсягу зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк»

Фінансування	Фінансування у% від загальної суми зобов'язань	Очікуване фінансування, як % від зобов'язань у часовому розрізі						
		О/N	О/N до 7 днів	7 днів - 1 місяць	1 -3 місяці	3 - 6 місяців	6 - 12 місяців	понад 12 місяців
Банки	5%	11,3%	21,1%	-15,1%	-3,0%	5,5%	23,7%	2,5%
Інші фінансові установи	0%	-1,0%	0,0%	0,3%	0,3%	0,0%	2,3%	-0,2%
Юридичні особи	-17%	4,2%	0,0%	17,0%	1,9%	9,2%	-11,2%	-11,4%
Фізичні особи	-71%	1,9%	-14,3%	-65,8%	4,5%	0,0%	-44,0%	-5,7%

Банк має значний розрив фінансування фізичних осіб. Значний дефіцит контрактів за активними операціями що відповідали б наявному обсягу фінансування є джерелом високого рівня ризику, адже стихійне вилучення фізичними особами короткострокових депозитів, з яких понад 65% не мають аналогічних за типом контрагента та строком погашення контракту грошових надходжень можуть стати загрозою втрати банком платоспроможності.

Окрім концентрації фінансування за контрагентами, також слід узгоджувати концентрацію фінансування за рахунок значних продуктів / інструментів. Для банку важливо ідентифікувати продукти, з якими контрагенти будуть в першу чергу проводити маніпуляції під час стресу.

Таблиця 2.5 - Очікуваний чистий розрив фінансування за значними валютами у % від залишків загального обсягу зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк»

	Розрив фінансування у% від загальної суми зобов'язань	Очікуваний розрив фінансування у % від зобов'язань						
		О/N	О/N до 7 днів	7 днів - 1 місяць	1 -3 місяці	3 - 6 місяців	6 - 12 місяців	понад 12 місяців
Українські гривні	36,7%	24,4%	12,0%	17,0%	28,2%	31,1%	18,6%	9,8%
Долари США	-30,1%	-42,0%	-22,7%	-32,9%	-8,7%	-7,4%	-15,3%	-19,3%
Євро	-5,4%	12,0%	-2,0%	-7,2%	-4,2%	0,0%	-9,0%	16,4%
Інші валюти	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%	0,0%	1,3%	4,5%

Концентрація інструменту фінансування за типом валюти наведена у таблиці 2.5. Розрахунок проводиться для валют, частка яких у загальному обсязі зобов'язань перевищує 5% . Для подолання дисбалансу грошових потоків здійснено вирахування активів із зобов'язань за кожною валютою.

Кінцевою метою інструменту має стати надання обґрунтованої звітності, що розкриватиме інформацію про управління валютними операціями, та їх вплив на стан ліквідності. Всі три інструменти можуть слугувати базою для оцінки банку, оскільки НБУ використовує рейтингову систему CAMELS.

ВИСНОВКИ

На основі дослідженого матеріалу нами було сформульовано власне визначення поняття «ліквідність», як здатність банку своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів, або шляхом залучення ресурсів в короткий термін та за доступною ціною.

Розглянувши повний перелік факторів, визначених науковцями, було виявлено, що найбільш оптимальним є поділ факторів за принципом середовища банку, на зовнішнє та внутрішнє. Також досить доцільним є удосконалення даного підходу розроблене О.Ю. Литовченко, О.С. Хомяченко, а саме, поділ зовнішнього середовища за фактором впливу на зовнішні фактори прямого та непрямого впливу, та поділ внутрішніх факторів за фінансовою характеристикою на фінансові та не фінансові.

Нами було досліджено, що організаційно - інформаційне забезпечення банку має три основні складові: методологічне забезпечення, інформаційно - технологічна база та організаційна структура банку. Методологічне забезпечення формується із зовнішніх та внутрішніх джерел інформації. До зовнішніх джерел відносяться розробки Базельського комітету, нормативна база НБУ та дослідження вітчизняних та закордонних науковців. До внутрішніх джерел нами було віднесено баланс банку, результати аналізу ліквідності, та дані розрахунково-інформаційних систем банку. Інформаційно-технологічне забезпечення є невід'ємною частиною системи управління банком, та повинно відповідати сучасним технологічним вимогам для забезпечення оперативності обміну даними та ефективного ризик-менеджменту. Система управління ліквідністю банку має включати такі суб'єкти: Загальні збори акціонерів, раду банку, правління, КУАП, казначейство, комітет з корпоративного та роздрібного бізнесу, ризик-менеджмент, бек-офіси, фронт-офіси, служба контролінгу та внутрішній аудит.

Нами було здійснено аналіз стану ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», у тому числі за допомогою нових інструментів оцінки запропонованих Майклом Похелем, як доповнення до показника LCR, що з 01.12.2018 року є обов'язковим до виконання для банків України. Аналіз виявив значний обсяг неузгодженості грошових потоків за контрактами та наявність ефекту «скелі» на часових горизонтах що не розглядаються банком.

Отже, на нашу думку, є доцільним здійснення розрахунку показників фінансування на регулярні основі банками України, оскільки інструмент надає інформацію ризику ліквідності, до яких банки можуть стати більш чутливими після введення LCR або NSFR та пов'язаних з ним методів оптимізації.

Розширення інструментарію оцінки стану ліквідності дозволить керівництву банку:

- диверсифікувати наявні джерела фінансування за типом контрагента, операції та строком погашення:
- виявити стресові періоди для банку та оцінити внутрішні резерви банку, на випадок реалізації ризику;
- встановлювати обмеження за контрактом, за рівнем забезпеченості, типом інструменту, валютою та ін.
- . проводити однорангову експертизу;

Для НБУ інструменти фінансування можуть стати джерелом інформації раннього попередження ризику. Дані повинні бути розподілені та подаватися як інформація, що стосується ринку та сектору, зібрана наглядачем, та інформація про банк, що розкривається у звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Agrippino, S. and Rey, H. World asset markets and global liquidity. Mimeo :Global liquidity and its international repercussions. Frankfurt am Main, 6-7 February 2012.
2. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools: Basel Committee on Banking Supervision. January 2013 ISBN 92-9197- 912-0
3. Basel III: the net stable funding ratio: Basel Committee on Banking Supervision // Bank for International Settlements, 2014. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf>
4. Bruno V., Hyun Song H. ShinCross-border banking and global liquidity: Monetary and Economic Department BIS Working Papers No 458 August 2014 URL: <https://www.bis.org/publ/work458.pdf>
5. Caruana J. Global liquidity: where it stands, and why it matters // Bank for International Settlements. Frankfurt, 2014. URL:<https://www.bis.org/speeches/sp140305.pdf>
6. Constâncio V. Deutsche Bank Prize attribution to Raghuram Rajan Frankfurt am Main, 26 September 2013. URL: <https://www.bis.org/review/r130930b.pdf>
7. Data : International Financial Statistic: Official page of International Monetary Fund. URL:<http://data.imf.org/?sk=4C514D48-B6BA-49ED-8AB9-52B0C1A0179B>
8. Debelle G., Assistant Governor (Financial Markets) of the Reserve Bank of Australia, to the 4th Australian Regulatory Summit, Sydney, 21 June 2016. URL: <https://www.bis.org/review/r160623d.pdf>
9. Eickmeier S., Gambacorta L., Boris Hofmann «Understanding Global Liquidity», Bank for International Settlements// Monetary and

Economic Department, February 2013. URL:
<http://www.bis.org/publ/work402.pdf>

10. Fund Country Report No. 17/83 «UKRAINE»»: International Monetary Fund. April 2017. URL:
<file:///C:/Users/Людмила/Downloads/cr1783.pdf>

11. Geoff T. Keynes's monetary theory of interest, may 2012. URL:
http://www.bis.org/publ/bppdf/bispap65c_rh.pdf

12. Managing Liquidity in Banking Organisations: Basel Committee on Banking Supervision. February 2000. URL:
<http://www.bis.org/publ/bcbs69.pdf>

13. Michael Pohl, Occasional Paper No 14 Basel III liquidity monitoring tools // Swiss Financial Market Supervisory Authority, 2017. URL:
<http://www.asbasupervision.com/en/todos/virtual-library/recommended-reading/1583-lr247-1/file>

14. Monitoring tools for intraday liquidity management: Basel Committee on Banking Supervision // Bank for International Settlements, 2013. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs248.pdf>

15. Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision Bank for International Settlements: Basel Committee on Banking Supervision. September 2008 Official page of International Monetary Fund <http://www.bis.org/publ/bcbs144.pdf>

16. Ryan N. Banerjee and Hitoshi Mio The Impact of Liquidity Regulation on Banks: Monetary and Economic Department BIS Working Papers No 470 October 2014 URL: <https://www.bis.org/publ/work470.pdf>

17. Statement on the Stability of the Banking System in Ukraine International Monetary Fund. December 19, 2016. URL:
<https://www.imf.org/en/News/Articles/2016/12/19/pr16568-IMF-Statement-on-the-Stability-of-the-Banking-System-in-Ukraine>

18. William C Dudley Market and funding liquidity – an overview // Financial Markets Conference, Fernandina Beach, Florida, 1 May 2016. URL: <https://www.bis.org/review/r160502a.pdf>
19. World Bank «Statement Regarding the Nationalization of PrivatBank» December 19, 2016. URL: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/12/19/regarding-the-nationalization-of-privatbank>
20. A framework for measuring and managing liquidity Bank for International Settlements: Basel Committee on Banking Supervision , February 2000. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs10b.htm>
21. Аипова А.С. К вопросу об управлении ликвидностью банковского сектора / А.С. Аипова; Самарский государственный экономический университет, 2014 год
22. Архів статистичної інформації [Електронний ресурс] Офіційне інтернет-представництво Національного Банку України – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123427
23. Батракова Л.Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка: учебник / Л.Г. Батракова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Логос, 2005. – 368
24. Беляков А.В. Банковские риски: проблемы учёта, управления и регулирования: методическая разработка / А.В.Беляков. - М.: БДЦ-пресс, 2004. - 256 с.
25. Бортніков Г.П., Любич О.О. Моделі стрес-тестування для оцінки ризиків банків // Математичне моделювання в економіці, - 2016 file:///C:/Users/Людмила/Downloads/mmve_2016_1_6.pdf
26. Бухвальд Б. Техника банковского дела. – М.: Мир, 1914. – 216 с.
27. Герасимович А.М., Алексеенко М. Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Навч.пос. За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с. ISBN 966–574–567–0

28. Граділь А. Підвищення рівня ліквідності комерційного банку шляхом управління залишками грошових коштів на рахунках клієнтів / А. Граділь // Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 17–22.
29. Жилан О.Д. Ликвидность коммерческого банка : учеб. пособие / . . Жилан. — Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2013. — 107 . ISBN 978-5-7253-2595-9
30. Захарова О.В. Генезис развития современной взгляд на содержание банковской ликвидности // Вестник Финансовой академии. 1999. 9 .22-32.
31. Івасів І. Б., Фуксман О. Ю. Інтегрована система управління ліквідністю в банках» // БІЗНЕСІНФОРМ, - 2014 file:///C:/Users/Людмила/Downloads/binf_2014_4_61.pdf
32. Кардаш О. П. Управління ліквідністю як складова фінансової стійкості банку // Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль – 2017 <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19553/1/Кардаш.pdf>
33. Касютин А.Е. О понятиях надёжности и устойчивости коммерческого банка / А.Е. Касютин // Фундаментальные исследования. – 2005. – № 4. – С. 76-77.
34. Коваленко О.Г., Курилова А.А. Теоретичні основи управління ліквідністю банку// Тольяттинский державний університет, - 2015 , <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-osnovy-upravleniya-likvidnostyu-banka>
35. Корженко К.А. Підходи до класифікації факторів, що впливають на стійкість банківської установи // Науковий вісник Херсонського державного університету, - 2015 http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/48.pdf
36. Косов А.С. До питання інформаційного забезпечення управління ризиками банківської ліквідності // Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьмана, - 2017,
http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/53.pdf

37. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: Навч. пос. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 468 с.

38. Лаврушин М. Управление деятельностью коммерческого банка (банковский менеджмент) : учебник / под. ред. О. И. Лаврушина. – М. : Юрист, 2003. – 688 с.

39. Лаврушин О.И. Банковское дело: Учебное пособие. - М.: Финансы и статистика. - 2003. - 667 с.

40. Литовченко О.Ю., Хомяченко О. С. Фактори впливу на ліквідність банку // Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, - 2015.

41. Мороз А.М. Банківські операції [Текст] : підручник / за ред. А. М. Мороза. – К. : КНЕУ, 2000. – 383 с

42. Олійник Д.М. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг та кредит» / Д. М. Олійник. – К., 2002. – С. 36.

43. Офіційне інтернет-представництво Національного Банку України URL:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123427

44. Пика А.В. Теоретические основы банковской ликвидности //, Новосибирский государственный университет, 2012
<https://cyberleninka.ru/article/v/teoreticheskie-osnovy-bankovskoy-likvidnosti>

45. Показатели финансовой устойчивости: Руководство по составлению. Международный Валютный Фонд. 2007
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>

46. Про затвердження Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України: Постанова Правління Національного банку України №327 від 13.07.2010. Дата оновлення : URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>

47. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України №312 від 12.05.2015. Офіційно опубліковано 14.05.2015 : URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17375685>
48. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України №368 від 28.08.2001. Дата оновлення 01.12.2018 : URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page>
49. Про затвердження Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків : Постанова Правління Національного банку України №411 від 14.12.2016. Дата оновлення 04.12.2018: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0411500-16>
50. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Постанова Правління Національного банку України №615 від 17.09.2015. Дата оновлення 01.08.2018: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>
51. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України: Постанова Правління Національного банку України №867 від 29.12.2014 Дата оновлення 29.12.2014: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0867500-14/paran328#n328>
52. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України: Постанова Правління Національного банку України №460 від 06.08.2009. Дата оновлення 06.08.2009: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0460500-09>
53. Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): Постанова Правління Національного банку України №13 від 15.02.2018. Офіційно опубліковано 20.02.2018 URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64546644>

54. Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): Рішення Правління Національного банку України № 101 від 15.02.2018. Набув чинності з 01.03.2018. URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64531891>

55. Ребрик Ю. Аналіз ліквідності банку в умовах нестабільності фінансових ринків // ДВНЗ «УАБС НБУ», - 2010 , http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1218/1/Rebryk_The%20bank%20liquidity%20analysis.pdf

56. Рид Э. и др. Коммерческие банки. Пер. с англ. М., 1983. С. 138.

57. Рішення про схвалення методичних рекомендацій щодо організації корпоративного управління в банках України: Правління Національного банку України 03.12.2018 № 814-рш Дата оновлення 03.12.2018: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18#n13>

58. Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Пер. с англ. со 2-го изд. – М.: Дело, 1997. – 768 с.

59. Рябіченко Д.М. Розвиток системи управління ліквідністю банку з урахуванням інтересів та впливу стейкхолдерів // Українська академія банківської справи Національного Банку України, Суми – 2015, http://uabs.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/12797/diss_Riabichenko.pdf

60. Синкли Дж., «Управление финансами в коммерческих банках. Пер. с англ. 4-го переработанного изд. под ред. Р. Я. Левиты, Б. С. Пискера. – М.: Catallaху, 1994. – 820 с.

61. Стельмах В.С., Міщенко В.І., Крилова В.В., Набок Р.М., Приходько О.Г., Грищук Н.В. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: Науково-аналітичні матеріали. Вип. 11 / В.С. Стельмах, В.І. Міщенко, В.В. Крилова, Р.М. Набок, О.Г. Приходько, Н.В. Грищук. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень. 2008. – 220 с.

62. Фетисов Г. Г. Устойчивость коммерческого банка и рейтинговые системы ее оценки .- М .: Финансы и статистика, 1999, -168 с.

63. Ханс-Ульрих Д. Универсальный банк – банк будущего. Финансовая стратегия на рубеже века: Пер. с нем. – М.: Междунар. Отношения, 1999. – 384 с.

64. Хімич Н.О. Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків / Н.О.Хімич // Регіональна економіка, 2008. - № 3. – С.76-83.

65. Шинкаренко О.М. Методичні засади аналізу балансу банку» // Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, Київ, - 2013
<file:///C:/Users/Людмила/Downloads/34754-66605-1-PB.pdf>

66. Шляхтич Т. В. Систематизація факторів впливу на ліквідність комерційних банків // ХНЕУ , - 2013
<http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4211/1/Шляхтич%20Т.%20В.%20Систематизація%20факторів%20впливу%20на%20ліквідність%20комерційних%20банків.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «ЛІКВІДНІСТЬ»

Таблиця А.1 - Підходи до визначення терміну «ліквідність» у ХХ ст (розроблено автором на основі джерел [3, 26, 21, 30, 56, 1, 60, 58])

Вчений	Назва праці	Тлумачення терміну «ліквідність»
Початок ХХ ст.		
В. Лексис	«Кредит і банки»	Першим сформулював визначення ліквідності стосовно банків, які на думку автора, завжди повинні підтримувати достатність ліквідності своїх коштів, яка досягається випадку відповідності сумі активів та зобов'язань на визначений термін
Б. Бухвальд	«Техніка банківської справи»	Автор терміну «ліквідитет», що означає активи кредитного установи, котрі мають можливість швидко трансформуватися в готівку для своєчасного виконання обов'язків.
30 рр.		
Дж. Кейнс	«Загальна теорія переваг ліквідності»	Досліджував дану категорію, як необхідний запас вартості, викликаного психологічною схильністю суб'єктів господарювання до заощадження коштів у матеріальній формі
40 рр.		
Л.І. Фрей	«Організація і техніка роботи іноземних банків»	Він вважав, що проблема забезпеченості ліквідності банку перекладається : "З можливості погашення боржником банку його боргу, на можливість переобліку, отримання кредиту в інших банках.
80 рр.		
Е. Рід	«Комерційні банки»	Банк вважався ліквідним ,за умови, що сума власних його коштів, інших ліквідних активів та коштів що швидко мобілізуються з інших джерел,є достатніми для своєчасного погашення боргових і фінансових зобов'язань.
90 рр.		
Дж. Сінкі	«Управління Фінансами в комерційних банках»	Розглядає ліквідність як різницю між джерелами - активами, що доступні найближчі 30 днів та використаннями - зобов'язаннями, що мають бути погашені протягом 30 днів.
С. Агріпіно, Х Рей.	«Глобальна ліквідність та її вплив»	Визначали глобальну ліквідність з точки зору обсягу коштів, необхідних для придбання товарів та послуг у глобальному вимірі.
П.С. Роуз	«Банківський менеджмент»	Під ліквідністю банку розуміє наявність достатньої суми коштів або можливість їх безперешкодного залучення за розумною ціною за рахунок одержання кредитів чи продажу активів.

Таблиця А.2– Сучасні підходи до визначення ліквідності (розроблено автором на основі джерел [2, 8, 17, 22, 62]).

Достатніх власних ресурсів		Можливість вільного залучення ресурсів	
Лаврушин О.І.	Визначає ліквідність як «здатність банку своєчасно без втрат виконувати свої зобов'язання»	Ліквідність - це здатність банку фінансувати збільшення активів та виконувати зобов'язання, що не потребуючи від банку неприйнятних витрат	Базельський комітет
НБУ	Ототожнює ліквідність зі спроможністю «окремої установи чи системи в цілому забезпечувати своєчасність, повноту та безперервність виконання усіх своїх грошових зобов'язань».	Банк вважається ліквідним, якщо він «має доступ до засобів, що можуть бути залучені за розумною ціною і саме в той момент, коли вони необхідні».	Коваленко О.Г., Курилова А.А.
Сучасний економічний словник	“здатність своєчасно виконувати зобов'язання, перетворюючи статті свого активу в кошти для оплати зобов'язань по пасивам”.	Ліквідність - це можливість виконання операцій негайного виконання операцій та за обмеженим рівнем цін .	Гай Дебель

ДОДАТОК Б

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЛІКВІДНІСТЬ БАНКУ

Таблиця Б.1 - Підходи вчених до групування факторів, що впливають на ліквідність банку (розроблено автором на основі джерел [38, 40, 64,33]).

	Зовнішні	Внутрішні
О.І. Лаврушин	<ul style="list-style-type: none"> • загальна економічна та політична ситуація в країні; • розвиток ринку цінних паперів і міжбанківського ринку, • організація системи рефінансування; • ефективність регулюючих функцій центрального банку. 	<ul style="list-style-type: none"> • якість активів; • якість залучених коштів; • помірна залежність від зовнішніх джерел; • зіставлення активів і пасивів за строками; • менеджмент; • імідж банку.
Ю. Серпенінова	<ul style="list-style-type: none"> • загальний стан і розвиток економіки країни (рівень інфляції, дефіциту бюджету, банківська конкуренція, розвиток ринку цінних паперів та ін.); • політична ситуація; • соціальні чинники; • особливості та структура регіонального розвитку економіки; • політика центрального банку. 	<ul style="list-style-type: none"> • фінансовий стан і розмір банківської установи; • репутація банку; • якість клієнтської бази; • структура і динаміка активів банку; • структура і динаміка пасивів банку; • якість кредитного портфелю.
Н. Хіміч	<ul style="list-style-type: none"> • грошово-кредитна політика; • стан грошового ринку; • кризові явища в економіці країни; • рівень ліквідності фінансових ринків; • доступ до ресурсів центрального банку; • регулятивні обмеження, щодо діяльності в країні. 	<ul style="list-style-type: none"> • узгодженість активів та пасивів за сумами і строками; • розмір та достатність капіталу; • структура депозитної бази; • якість активів; • спеціалізація банку; • репутація банку; • наявність концентрацій; • стратегія управління ліквідністю; • диверсифікація банківських послуг; • рівень ризикованості діяльності;

		<ul style="list-style-type: none"> • наявність концентрацій; • методологічна база; • кваліфікація менеджменту.
--	--	---

Продовження таблиці Б.1

Дж. Сінкі	<ul style="list-style-type: none"> • загальна політична та економічна ситуація в країні; • наявність державної підтримки; • довіра населення та контрагентів банку; • зміна попиту та пропозиції на рику банківських послуг; 	<ul style="list-style-type: none"> • розмір банку; • імідж банку; • механізму управління ліквідністю; • збалансування активів і пасивів за строками; • якість та структура активів і пасивів.
-----------	--	--

Таблиця Б.2 - Повнота переліку факторів ліквідності (Розроблено автором на основі джерел [44, 40, 42,33]).

Група факторів	Назва фактору	Вчений					А.М. Тавасієв
		О.І.Лаврушин	Ю. Серпеніна	Н. Хімич	Дж. Сінкі	Д. Олійник	
Внутрішні	Достатність власного капіталу	-	-	+	-	-	-
	Імідж банку	+	+	+	+	-	-
	Інформаційно-технологічна структура комерційного банку	-	-	+	-	-	-
	Ефективність управління ліквідністю	-	-	+	-	+	-
	Ефективність менеджменту	+	-	+	-	-	-
	Надійність клієнтів і контрагентів банку	-	-	-	-	-	-
	Розмір банку	-	+	+	+	-	-
	Диверсифікація клієнтської бази	-	+	+	-	-	-
	Збалансованість активів і пасивів за сумами та строками	+	-	+	+	+	+
	Диверсифікація банківських послуг	-	-	+	-	-	-
	Ступінь залежності від зовнішніх джерел запозичень	+	-	-	-	-	+
	Структура і якість активів	+	+	+	+	+	+
	Структура і якість пасивів	+	+	+	+	+	+
	Рівень ризикованості діяльності	-	-	+	-	-	+
Зовнішні	Вплив сезонних чинників	-	-	-	-	-	+
	Можливість залучення підтримки з боку держави	+	-	+	+	-	-
	Довіра з боку населення і контрагентів до банку	-	-	-	+	-	-
	Мінливість попиту на кредити і депозити	-	-	-	+	-	-
	Особливості регіональної економіки та її галузева структура	-	+	-	-	-	-
	Досконалість банківського законодавства	-	-	+	-	+	-
	Рівень розвитку міжбанківського ринку	+	-	-	-	+	-
	Рівень розвитку ринку цінних паперів	+	+	-	-	-	-
	Економічна і політична обстановка в країні	+	+	+	+	+	+
	Ефективність роботи Центрального банку	+	+	+	-	+	-
Соціальні чинники	-	+	-	-	-	-	
	Загальна кількість визначених автором факторів	11	10	16	9	8	7

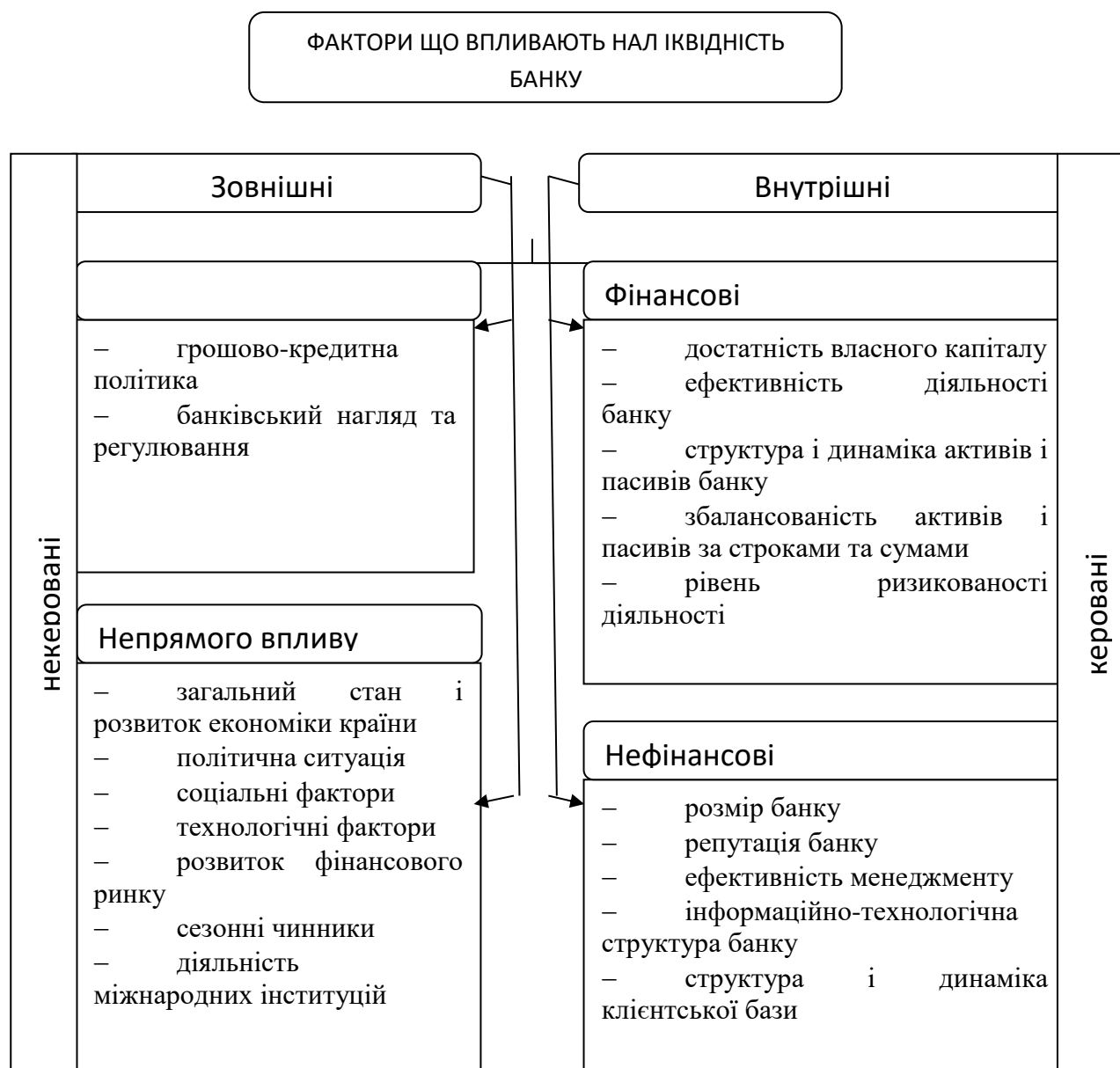

Рисунок Б.1 – Групи факторів, що впливають на ліквідність банку (розроблено автором на основі джерела [40].)

ДОДАТОК В
ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ
БАНКУ

Таблиця В.1 - Нормативне забезпечення процесу управління ліквідністю банку(розроблено автором).

Орган	Документ
Базельський комітет	"Базель III : Коефіцієнт покриття ліквідності та інструменти моніторингу ризику ліквідності"
	"Базель III Чистий стабільний коефіцієнт фінансування"
	«Принципи Ефективного Управління Ліквідністю у Банківських Установах.»
	«Принципи управління та нагляду ризику ліквідності»
	«Принципи управління внутрішньоденної ліквідності»
НБУ	Постанови Правління НБУ №368 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»
	Постанова Правління НБУ №615 «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи»
	Постанова Правління НБУ №312 «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»
	Постанова Правління НБУ №411 «Про затвердження Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків»
	Постанова Правління НБУ №327 «Про затвердження Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України»
	Постанова Правління НБУ №460 від «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України»
	Постанова Правління НБУ №867 від «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України»

Таблиця В.2 - Внутрішньобанківські положення з управління ліквідністю(розроблено автором на основі джерела [31])

Назва	Питання, які регламентуються	Підрозділи, які розроблюють
Політика ліквідності	Принципи управління ліквідністю, повноваження та відповідальність структурних підрозділів, індикатори раннього попередження ліквідності, принципи стрес- та бек-тестування, принципи щорічного плану фондування, особливості звітування із ризику ліквідност	Казначейство, Фінансовий блок, Управління ринкових ризиків, Ризик-контролінг
Політика стрес-тестування ліквідності	Принципи та методологія стрес-тестування, перелік сценаріїв, звітність за результатами стрес-тестування	Управління ринкових ризиків, Ризик-контролінг
Політика бек-тестування	Принципи та концепція бек-тестування, процедура бек-тестування, звітність за результатами бек-тестування	Управління ринкових ризиків, Ризик-контролінг
Політика лімітів ліквідності	Перелік можливих фаз стану ліквідності та причин, через які вони можуть бути об'явлені, принципи формування складу робочих груп та періодичність їх зібрання, перелік питань, що виносяться на обговорення робочих груп	Казначейство, Управління ринкових ризиків, Ризик-контролінг
Політика трансфертного ціноутворення	Принципи трансфертного ціноутворення, складові трансфертної ціни, особливості процедур встановлення/перегляду трансфертних цін, принципи розрахунку чистого процентного доходу банку	Фінансовий блок, Казначейство, Управління ринкових ризиків, Ризик-контролінг

ДОДАТОК Г
ОРГАНІЗАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ
БАНКУ

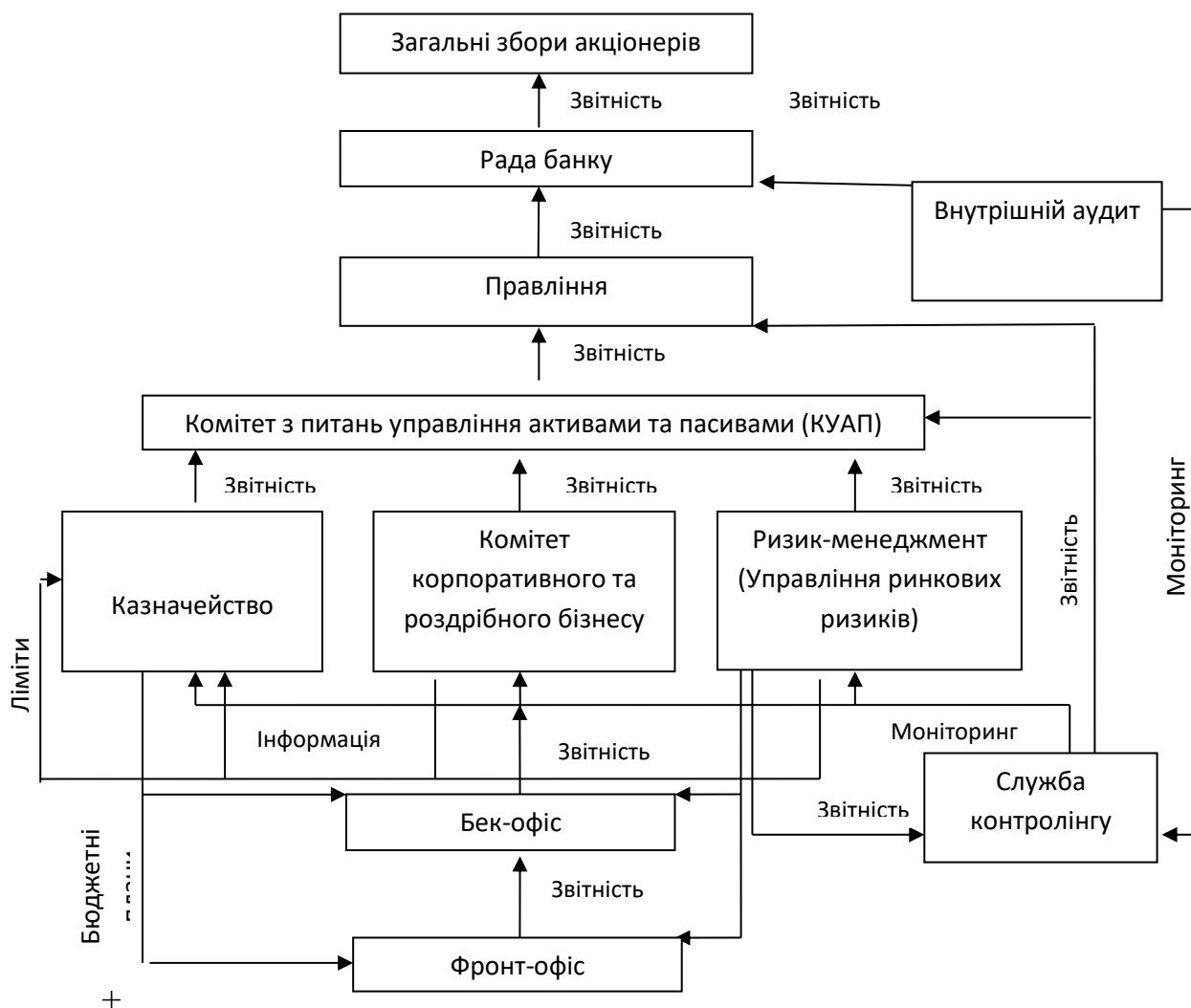

Рисунок Г.1 – Організаційна система управління ліквідністю банку
 (розроблено автором на основі даних [32,31]).

ДОДАТОК Д

СИСТЕМА АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ

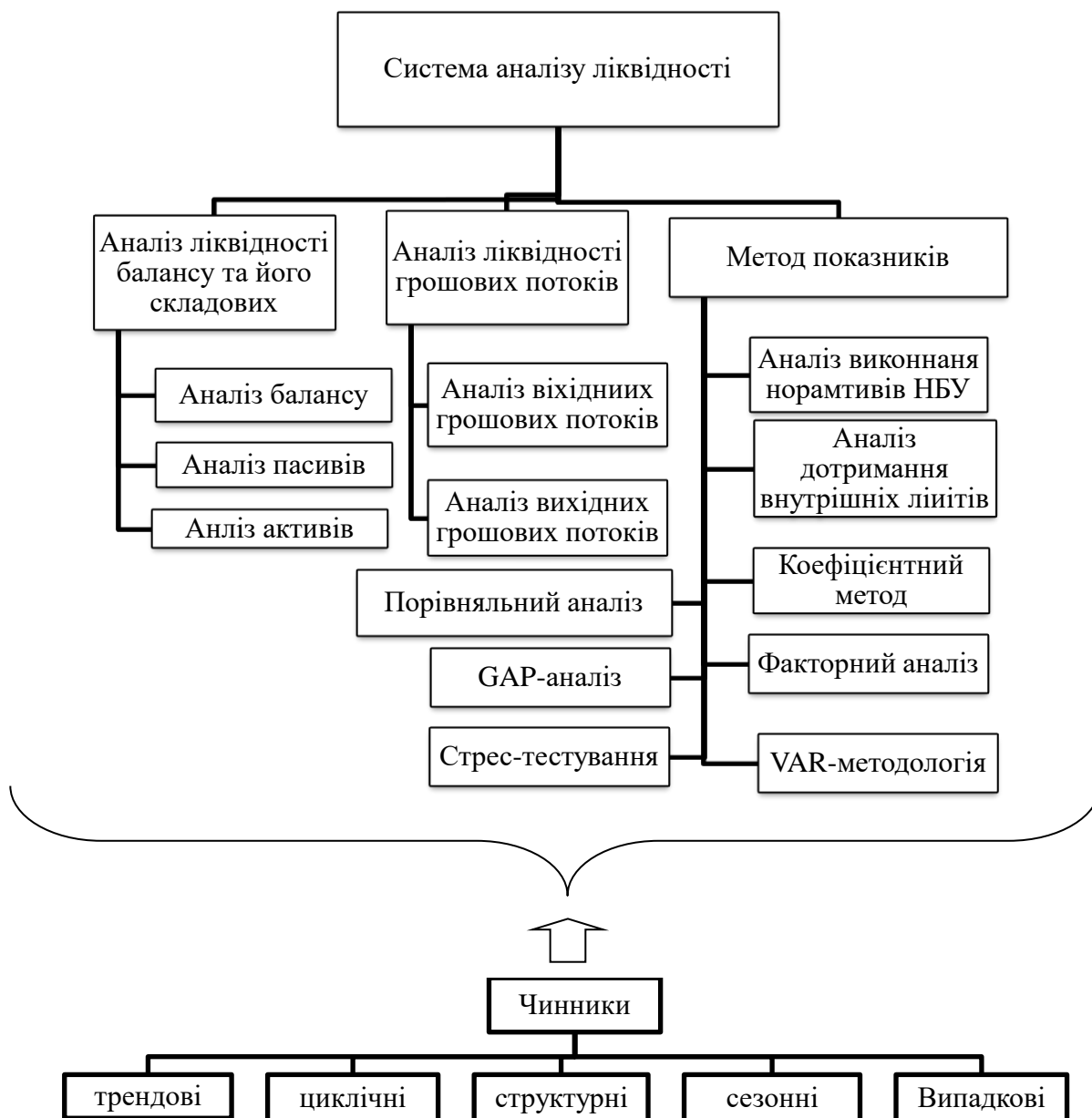

Рисунок Д.1 – Структура системи аналізу ліквідності банку (розроблено автором на основі даних [27,37 ,45 ,59]).

ДОДАТОК Е
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АТ КБ«ПРИВАТБАНК»

Таблиця Е.1 - Динаміка структурних зрушень та обсягу залишків капіталу АТ КБ«ПриватБанк» станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, млн.грн., %

	2014		2015		2016		2017		2018		Абсолютний прирост за алізований період, %	Темпи приросту за алізований період, %
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
Статутний капітал	16352	80,51	18101	79,75	21256	77,33	50695	400,29	206060	804,68	189 707,7	1 160,1
Емісійні різниці	20	0,10	20	0,09	23	0,08	23	0,18	23	0,09	3,0	15,1
Незареєстровані внески до статутного капіталу	0	0,00	1000	4,41	0	0,00	111591	881,14	0	0,00	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1926	9,48	882	3,89	2912	10,59	135118	1066,91	198995	777,09	-200 921,0	-10 431,6
Резервні та інші фонди банку	1327	6,53	1445	6,37	1448	5,27	1619	12,79	6211	24,25	4 884,0	368,2
Резерви переоцінки	687	3,38	1248	5,50	1848	6,72	16146	127,49	12310	48,07	11622,5	1 691,3
Усього власного капіталу	20312	100,00	22696	100,00	27487	100,00	12664	100,00	256080	100,00	5 296,1	26,1

Таблиця Е.2 - Динаміка показників ефективності залишків власного капіталу
АТ КБ«ПриватБанк» станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, %

	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	Абсолютний приріст, за аналізований період	Темпи приросту, %, аналізований період
Коефіцієнт достатності власного капіталу	0,09	0,11	0,10	0,06	0,10	0,00	4,38
Коефіцієнт фінансового важеля	9,56	8,56	7,06	15,33	7,58	-1,98	-20,68
Мультиплікатор капіталу	10,56	9,01	9,64	17,37	10,12	-0,44	-4,20
Коефіцієнт надійності власного капіталу	0,10	0,12	0,14	0,07	0,13	0,03	26,07
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,1	0,03	0,01	-	10,68	-0,99	-1072,36
Коефіцієнт рентабельності статутного капіталу	0,1	0,04	0,01	-2,67	-0,11	-0,23	-197,28
Коефіцієнт якісної оцінки власного капіталу	1,02	0,97	0,93	0,25	0,81	-0,21	-20,68
Коефіцієнт залежності банку від його засновників	0,00	0,04	0,00	8,81	0,00	0,00	-
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,14	0,16	0,11	0,33	0,13	-0,01	-6,53

Таблиця Е.3 - Динаміка структурних зрушень та обсягу залишків зобов'язань АТ КБ«ПриватБанк» станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, млн.грн. %

		2014		2015		2016		2017		2018		Абсолютний приріст за алізований період, %	Темпи приросту за алізований період, %		
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %				
Кошти отримані від НБУ		0	0,00	0	0,00	27 079	11,41	18 047	8,70	12 394	5,31	12 394	0,00		
Кошти банків		8 897	4,58	22 762	12,51	8 482	3,57	2 651	1,28	234	0,10	-8 663	-97,37		
у т.ч. в іноземній валюті		4 067	2,09	1 834	1,01	7 771	3,27	2 643	1,27	234	0,10	-3 833	0,00		
Кошти клієнтів	у тому числі:	Кошти клієнтів		133 551	68,78	141 338	77,71	178 121	75,03	180 946	87,26	208 566	75 015	75 014,7	56,17
		юрідичних осіб	кошти юридичних осіб,	26 839	13,82	33 628	18,49	39 442	16,61	29 906	13 628	40 468	17,33	13 628,3	50,78
	у т.ч. в іноземній валюті		11 368	5,85	19 895	10,94	22 194	9,35	14 689	29 100	40 468	17,33	29 100,1	255,99	
	кошти юридичних осіб на вимогу		17 669	9,10	16 768	9,22	22 257	9,38	15 161	10 075	27 745	11,88	10 075,1	57,02	
	у т.ч. в іноземній валюті		5 912	3,04	7 539	4,15	7 963	3,35	3 039	21 833	27 745	11,88	21 832,6	369,30	
	фізичних осіб	кошти фізичних осіб,	106 712	54,96	107 710	59,22	138 679	58,42	151 040	61 347	168 058	71,99	61 346,6	57,49	
		у т.ч. в іноземній валюті	45 913	23,64	56 563	31,10	72 198	30,41	84 996	122 145	168 058	71,99	122 144,9	266,03	
		кошти фізичних осіб на вимогу	18 309	9,43	20 355	11,19	30 090	12,67	30 447	31 895	50 203	21,50	31 894,5	174,20	
		у т.ч. в іноземній валюті	2 884	1,49	5 551	3,05	6 778	2,86	7 447	47 319	50 203	21,50	47 318,9	1 640,51	
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		7 991	4,12	2 016	1,11	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-7 991	-100,00		
Боргові цінні папери, емітовані банком		0	0,00	0	0,00	9 282	3,91	287	0,14	2	0,00	2	0,00		
у т.ч. в іноземній валюті		3 343	1,72	6 096	3,35	9 288	3,91	285	0,14	0	0,00	-3 343	-100,00		

Продовження Таблиці ЕЗ

	2014		2015		2016		2017		2018		Абсолютн ий приріст за алізован ий період, %	Темпи прирос ту за аалізов аний період, %
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
Інші залучені кошти	0	0,00	7	0,00	0	0,00	0	0,00	338	0,14	338	0,00
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	79	0,04	229	0,13	5	0,00	0	0,00	0	0,00	-79	-100,00
Відстрочені податкові зобов'язання	37	0,02	51	0,03	866	0,36	130	0,06	108	0,05	70	188,97
Резерви за зобов'язаннями	35 969	18,52	2 848	1,57	721	0,30	987	0,48	2 278	0,98	-33 691	-93,67
Інші фінансові зобов'язання	954	0,49	1 189	0,65	1 370	0,58	3 514	1,69	7 748	3,32	6 794	711,80
Інші зобов'язання	3 358	1,73	5 352	2,94	782	0,33	695	0,34	1 425	0,61	-1 933	-57,56
Субординований борг	0	0,00	0	0,00	10 691	4,50	97	0,05	362	0,16	362	0,00
Усього зобов'язань	194 179	100,00	181 889	100,00	237 399	100,00	207 353	100,00	233 454	100,00	39 275	20,23
Зобов'язання в іноземній валюті	93 671	48,24	89 858	49,40	121 281	51,09	104 517	50,41	96 379	41,28	2 707	2,89

Таблиця Е.4 - Динаміка структурних зрушень та обсягу залишків активів АТ КБПриватбанк станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, млн.грн., %.

		2014		2015		2016		2017		2018			
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
Грошові кошти та їх еквіваленти		32 157	14,99	27 076	13,23	36 260	13,69	31 185	14,17	19 697	7,60		
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	34 435	13,29		
кошти в інших банках	Кошти в інших банках, усього		3 486	1,63	1 220	0,60	2 558	0,97	2 179	0,99	7 937	3,06	
	у тому числі в іноземній валюті		3 486	1,63	1 220	0,60	2 558	0,97	2 179	0,99	7 937	3,06	
	Резерви під знецінення коштів в інших банках		-59	-0,03	-59	-0,03	0	0,00	0	0,00	0	0,00	
Кредити та заборгованість клієнтів		142 548	66,46	161 339	78,86	177 810	67,13	54 692	24,86	38 118	14,71		
Кредити та заборгованість клієнтів у тому числі:	юридичних осіб	Кредити та заборгованість юридичних осіб		118 779	55,38	139 212	68,05	151 705	57,27	34 969	15,89	7 255	2,80
		у тому числі в іноземній валюті		27 701	12,91	49 126	24,01	67 409	25,45	3 589	1,63	7 255	2,80
		резерви під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, юр. особи		-17 214	-8,03	-11 810	-5,77	-20 607	-7,78	#####	-67,04	-206 110	-79,56
	фізичних осіб	Кредити та заборгованість фізичних осіб		23 769	11,08	22 127	10,82	26 105	9,86	19 723	8,96	30 863	11,91
		у тому числі в іноземній валюті		1 162	0,54	1 154	0,56	6 017	2,27	1 850	0,84	30 863	11,91
		резерви під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, фіз. особи		-6 497	-3,03	-11 600	-5,67	-7 309	-2,76	#####	-6,14	-25 236	-9,74
Цінні папери в портфелі банку на продаж		440	0,21	981	0,48	1 734	0,65	64 409	29,27	90 224	34,83		
у тому числі резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		-3	0,00	-3	0,00	-3	0,00	-3	0,00	0	0,00		
Цінні папери в портфелі банку до погашення		72	0,03	142	0,07	216	0,08	0	0,00	39 175	15,12		
у тому числі резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення		0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00		

Продовження таблиці Е.4

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	1 257	0,59	681	0,33	435	0,16	408	0,19	433	0,17
Інвестиційна нерухомість	14	0,01	10	0,01	14	0,01	1 314	0,60	576	0,22
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0	0,00	77	0,04	55	0,02	179	0,08	181	0,07
Відстрочений податковий актив	12	0,01	8	0,00	0	0,00	0	0,00	2	0,00
Основні засоби та нематеріальні активи	2 737	1,28	3 028	1,48	2 898	1,09	3 954	1,80	3 277	1,26
Інші фінансові активи	29 829	13,91	9 275	4,53	12 319	4,65	39 288	17,86	11 483	4,43
у тому числі резерви під інші фінансові активи	-91	-0,04	-211	-0,10	-246	-0,09	#####	-5,73	-1 040	-0,40
Інші активи	329	0,15	184	0,09	365	0,14	22 196	10,09	13 526	5,22
у тому числі резерви під інші активи	-1	0,00	-13	-0,01	0	0,00	0	0,00	-55	-0,02
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	43	0,02	563	0,27	204	0,08	214	0,10	0	0,00
Усього активів	214 491	100,00	204 585	100,00	264 886	100,00	#####	100,00	259 061	100,00
Активи в іноземній валюті	84 895	39,58	81 362	39,77	112 519	42,48	29 933	13,60	33 723	13,02

Таблиця Е.5 - Динаміка залишків фінансових результатів активів АТ КБПриватбанк станом з 01.01.2014 року по 01.01.2018 року, млн.грн., %

	2014		2015		2016		2017		2018		Абсолютний прирост за алізований період, %	Темпи приросту за алізований період, %
	Сума, тис.грн.	Темп приросту %	Сума, тис.грн.	Темп приросту %	Сума, тис.грн.	Темп приросту %	Сума, тис.грн.	Темп приросту %	Сума, тис.грн.	Темп приросту %		
Процентні доходи	22 246	-	29 185	31,19	32 256	10,52	33 079	2,55	23 037	-30,36	791	3,55
Процентні витрати	-13 802	-	-18 837	36,48	-28 046	48,89	-29 066	3,64	18 374	-163,21	32 176	-233,12
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	8 444	-	10 348	22,55	4 210	-59,31	4 014	-4,67	4 663	16,19	-3 781	-44,78
Комісійні доходи	3 612	-	3 913	8,33	6 043	54,46	10 968	81,49	14 610	33,20	10 998	304,51
Комісійні витрати	-1 055	-	-1 043	-1,18	-1 717	64,71	-2 205	28,40	3 017	-236,80	4 072	-385,89
Чистий комісійний дохід/(Чисті комісійні витрати)	4 667	-	4 955	6,18	7 761	56,61	8 763	12,92	11 593	32,29	6 926	148,41
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку	0	-	0	-299,95	0	-29,14	0	-334,18	370	-	370	-
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	0	-	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1 793	-	1 793	-
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	0	-	0	0,00	9 825	-	5 009	-49,01	0	-100,00	0	-

Продовження таблиці Е.5

Відрахування до резервів за зобов'язаннями	2	-	-11	-545,09	-7 440	68 590,19	-144 446	1 841,52	20 299	-114,05	20 296	834 049,46
Інші операційні доходи	57	-	253	340,41	245	-3,29	2 214	804,59	1 510	-31,81	1 452	2 527,28
Адміністративні та інші операційні витрати	-6 669	-	-8 161	22,38	-8 181	0,24	-9 288	13,52	22 935	-346,94	29 604	-443,92
Прибуток/(збиток) до оподаткування	2 152	-	1 067	-50,39	256	-76,04	-135 827	-53 198,95	-22 946	-83,11	-25 098	-1 166,41
Витрати на податок на прибуток	-278	-	-318	14,40	-40	-87,54	518	-1 406,05	20	-96,20	298	-107,07
Прибуток/(збиток)	1 873	-	749	-60,02	216	-71,15	-135 309	-62 707,97	-22 966	-83,03	-24 839	-1 325,90
Усього сукупного доходу	2 013	-	1 376	-31,67	833	-39,46	-135 929	-16 422,69	-22 966	-83,10	-24 979	-1 240,82

